Ժ. ՏԱՐԻ 2775 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ԱՀԵԿԱՆ 4385 4 ՄԱՅԻՍ 1893 29 ՇԵՎԱԼ 1310 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ		150
» »	Վեցամսեայ	» »		75
» »	Եռամսեայ	» »		40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Փրանք		56
» »	Վեցամսեայ	»		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր օրինակ.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի		2
Գաւառաց թղթատարի	[illegible]		Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4/16 ՄԱՅԻՍ 1893

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸ

Ի՞նչ կ'ըսէք սկովտացի կօշկակարին, որ Սկովտիոյ Քաղաքակրթութեան Պատմութիւնն յօրիներ է, և Անգլիոյ արդի նախարարապետին յանձնարարութեամբ, 150 ոսկւոյ մրցանակ մ'ընդուներ է պետական գանձարանէն (*)։ Չկարծէք որ կօշկակարութեան գործարան բանեցնող մեծ դրամատէր մ'էր, որ հետեւապէս օրուան հացի կարօտ չըլլալով և պարապ ժամանակ ունենալով, կրնար նաեւ գրական գործերու զբաղիլ։ Ամեն սկովտացի Արկայլի Դուքս մը չէ, և Ապէրտինի կօշկակարն հազիւ իւր օրապահիկը կրնար ճարել իւր «խոնարհ» արհեստին մէջ, յորում ո՛չ դրամատէր էր ո՛չ գործարանատէր, այլ հասարակ արհեստաւոր մը։ Բայց (Ա.) Բարձրագոյն Նախակրթարանի ընթացք մը բոլորած էր իւր պատանեկութեան մէջ. (Բ.) Ընթերցանութեան մեծ ճաշակ մը ստացած էր այս դպրոցական կրթութեամբ, և (Գ.) Ցամառ աշխատասիրութեամբ օժտուած էր, որով իւր գիշերներն ու կիրակիներն ալ պարապ չէր անցըներ, այլ իւր հոգին ու միտքը սնուցանելու կը գործածէր, ինչպէս շաբթուն վեց օրերն իւր և իրեններուն նիւթական պէտքերն հայթայթելու յատկացուցած էր։ Բան մը չէր կրնար վհատեցնել այս մարդ, ո՛չ «կենաց պայքարն», ո՛չ ընդարձակութիւնն այն ուսումնասիրութեանց զորս կատարել պէտք էր՝ այնպիսի նիւթի մը վրայ հեղինակութիւն մ'ընելու և Սկովտացիներո՛ւն կարդացնելու համար, ո՛չ ալ իւր ընտանեաց և զաւակաց հոգն ու խնամքը կը գրաւէին զինք այնքան որ ժամանակ չթողէին գիտական ընթերցումներու և գրական աշխատութիւններու։ Հիմա, պետական պատուաբեր նպաստէն ետքն ալ, իւր համեստ խանութը կը բանեցնէ, և արտաքոյ կարգի արարած մը չի համարուիր իւր ազգակցաց մէջ, որք գիտեն թէ գիտութեան և գրականութեան մէջ նշանաւոր եղած անձեր կան որք ձեռարհեստ մը բանելով հանդերձ կ'աշխատէին գիտութեան ու գրականութեան, որով անուն մը թողած են, մինչ արհեստով ապրած են օր ըստ օրէ։

Այս կօշկակարին կեանքն ու գործունէութիւնն անգամ մ'եւս կուգան յիշեցնել մեզ թէ (Ա.) Ձեռքի արհեստ մը բանիլ անպատուաբեր վիճակ մը չէ՝. (Բ.) Ուսումնականութիւնն և հասարակ արհեստաւորութիւնն իրարու հակառակ բաներ չեն. (Գ.) Ուսեալ անձ մը կրնայ իրեն ապրուստի միջոց ընտրել հասարակ արհեստ մ'ալ, և վերջապէս, (Դ.) Արհեստաւոր մը կրնայ հասարակ վիճակէ մը վեր բարձրանալ՝ իւր պարապոյ ժամերուն մէջ կարդալով սովրելով, և հետամուտ ըլլալով մտքի գործերուն, ինչպէս օրն ի բուն հետամուտ է աշխարհի գործերուն։

Այս գաղափարք, այնքան պարզ, և այնքան անգամ պարզուած, դեռ չեն հասկցուած մեր մէջ։ Ինչո՞ւ զարմանանք որ մեր արհեստաւոր դասեր դեռ չեն հասկցած այս գաղափարներ, երբ դպրոցէ ելած սերունդն ալ հասկցած ըլլալ չի թուիր զանոնք։ Արհեստաւորք մտքի գործերուն ճաշակ չեն ցուցներ ամենեւին։ Իրաւ, իրենց տղայքը դպրոց կը ղրկեն աւելի կամ նուազ. բայց իրենց մասին՝ ամենեւին պէտք չեն զգար մտքի գործերով, ուսումնական բաներով զբաղելու։ Ազանկ բաներ իրենց համար չեն։ Իրենց մէջ ամենէն յառաջադէմները կրնան համարուիլ անոնք որ թերթ մը կը կարդան, (առաւելապէս թերթօնի վէպէն հրապուրեալ,) և այս ընթերցումն իսկ այնքան քիչ կը գնահատեն որ պէտք չեն զգար այդ վայելքին համար դրամ վճարելու, եթէ միջոցը գտնեն ձրի կարդալու։ Իսկ գիրք կարդալը շա՜տ աւելի հազուադէպ երեւոյթ մ'է ձեռագործ արհեստի պարապող մերայնոց մէջ։

Գալով դպրոցականներուն, ասոնք հաստատապէս համոզուած են թէ բարձր ճակատագիր մը վերապահեալ է իրենց. թէ բժիշկ, փաստաբան, պետական պաշտօնեայ, ճարտարագէտ, երկրաչափ, կամ գոնէ վաճառականի գրագիր և կամ վարժապետ պէտք է ըլլան։ Եթէ այս բաներէն մին չեն կրցած ըլլալ, անկո՛ւմ է իրենց համար. ոչինչ են այնուհետեւ։ Ապէրտինի կօշկակարն, որ այս մեծամիտ տղոց ամենքն ալ կրնայ եղեր կարդացնել, անոնց համար պատուական դաս մը կուտայ. Արդեամբ կը հաստատէ թէ Ուսումնականութիւն և Ձեռարհեստ չեն վաներ զիրար, թէ Արհեստը չէ՛ որ կը բարձրացնէ զմարդ, այլ մա՛րդն է որ կը պատուէ ու կը բարձրացնէ իւր արհեստ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

Աւասիկ Կալլեսի իշխանին գրաւոր ճառը, զոր կարդաց իւր մօր առջեւ, «Կայսերական Կաճառին կամ Հաստատութեան» բացման օրն, երբ Ն. Վեհափառութիւն բազմած էր կայսերական գահուն վրայ՝ հնդկական պալատի ոճով զարդարուած հոյակապ դահլճին մէջ նոյն հաստատութեան.

«Ձերդ Վեհափառութիւն.

«Մեք, Նախագահ և վարիչ մարմին Կայսերական Հաստատութեան, կը փութանք այս բացման հանդիսին առթիւ Ձեր Վեհափառութեան մատուցանել մեր սրտագին սիրոյ և հաւատարմութեան զգացումները։

«Բարեբաստիկ տարւոյն մէջ յորում Ձեր Վեհափառութեան գահակալութեան յիսնամեակը տօնեցաւ, Ձեր Վեհափառութիւն բարեհաճեցաւ այս հաստատութեան հիմնաքարը դնել։ Այն ատեն վստահութեամբ կ'ակնկալուէր որ ամեն դաս եւ ցեղ, ամեն երկիր և գաւառ, որ ընդ բարեգործ իշխանութեամբ Ձեր Վեհափառութեան, պիտի միանային սիրոյ և հաւատարմութեան այս հարկն ընծայելու։ Այս ակնկալութիւն լիովին իրականացաւ։ Բրիտանեան Տէրութեան ամեն մասեր սատարեցին հաստատման և պահպանման այնպիսի իշխանութեան մը յիշատակարանին, որ պատմութեան տարեգրութեանց մէջ ցմիշտ նշանաւոր պիտի մնայ։

«Կայսերական Հաստատութիւնը զոր Ձեր Վեհափառութիւն հաճեցաւ բանալ այսօր, տեւական նշանակ մը պիտի ըլլայ Տէրութեան միութեան և հաւատարմութեան ու սիրոյ հասարակային կապին, որով մէկ ժողովուրդ են բնակիչք այս Տէրութեան։ Բրիտանեան Տէրութիւնը կազմող զանազան երկրաց այլ և այլ բերքերն ու արտադրութիւններն և զարգացման տարերքն հոս ի ցոյց պիտի դրուին. և այս մեծ Տէրութեան իւրաքանչիւր մասն այս կերպիւ ի վիճակի պիտի գտնուի յաւագոյնս հասկնալու և գնահատելու ուրիշ ամեն մասի պէտքերն և կենդանութիւններն։ Այս նպատակաւ առեւտրական տեղեկութեանց բաժին մ'ալ հաստատեցաւ, որոյ միջոցաւ ամեն կողմ պիտի հաղորդուին լիակատար և ճիշդ տեղեկութիւնք բրիտանեան երկրաց հարստութեան աղբիւրներուն և յարաճուն զարգացումներուն վրայ։

«Կը յուսանք որ այս երկրաց ամեն կողմերէն Ձեր Վեհափառութեան հպատակներն հոս դիւրութիւններ պիտի գտնեն ընկերային յարաբերութեան, և անոնց միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնք այս կերպիւ պիտի աւելնան ու զօրանան։

«Կը յուսանք որ Կայսերական Հաստատութիւնն ո՛չ միայն յիշատակարան մը պիտի ըլլայ Տէրութեան բարգաւաճման և Ձեր Վեհափառութեան իշխանութեան միջոցին ժողովրդեան արհեստական և առեւտրական շաւղի մէջ սքանչելի յառաջդիմութեան, այլ և պիտի սատարէ այն յառաջդիմութիւնն աւելցնելու, խրախուսելով ձեռնեբիցութիւնն և զարգացնելով արհեստական և գիտական ծանօթութիւնն, որ այժմ այնքան կարեւոր է արհեստական զարգացման։

«Գիտենք որ այս առարկայք սիրելի են Ձեր Վեհափառութեան սրտին, և կը յուսանք որ այս Հաստատութիւն ծառայէ յաւերժացնելու յիշատակն այն խնամոց և հոգածութեան զոր իւր երկար իշխանութեան միջոցին Ձեր Վեհափառութիւն հանապազ ընծայած է իւր ընդարձակ Տէրութեան ամեն մասերուն։»

ԹԱԳՈՒՀՒՈՅՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ցաւարտ այս ուղերձին, յառաջ անցաւ Ներքին գործոց նախարար Պ. Ասքիթ, և ամենախորին խոնարհութեամբ մը Վեհ. Թագուհւոյն մատոյց այն գիրն որով Ն. Վեհափառութիւն կանխաւ որոշած էր պատասխանել ուղերձին։

Վեհ. Թագուհին, առանց տեղէն ելնելու, կարդաց իւր պատասխանը բարձր և յստակ ձայնիւ։ Թագուհին քիչ անգամ կը խօսի հրապարակաւ, և ամեն ոք ուշի ուշով մտիկ ըրաւ երբ հետեւեալ կերպիւ կարդաց իւր պատասխանը.

«Մեծաւ հաճութեամբ եկայ հոս կատարելու բացումն այս շէնքին, և լսեցի այն ուղերձը զոր դուք, սիրելի որդիս, ներկայացուցիք ինձ ի դիմաց վարիչ մարմնոյն կայսերական Հաստատութեան։ Այս Հաստատութիւն կանգնեցաւ ձեր ջանիւք և աշխատութեամբ ձեր շուրջը գտնուողներուն, ծնականութեամբ իմ ժողովրդեանս որ ամեն կլիմայի տակ և ամեն երկրի մէջ, իբրեւ ապացոյց անթերի հաւատարմութեան իմ հպատակացս։ Կը նկատեմ այս Հաստատութիւն իբրեւ վայելուչ նշանակ մը Տէրութեանս միութեան, և խորին գոհունակութեան առիթ մը պիտի ընծայէ ինծի եթէ իմ իշխանութեանս ներքեւ գտնուող բազում և բազմազան երկրաց այս ընկերակցութիւնը միջոց մ'ըլլայ եւս առաւել ամրապինդ կերպիւ զանոնք զօդելու և կապակցելու։ Կայսերական Հաստատութիւնն այս մեծ նպատակն յառաջացնել կոչուած է, և այժմ բացուած կը հռչակեմ զայն, բոլորով սրտիւ աղօթելով որպէս զի յարաժամ փայլի և զարգանայ իբրեւ տեւական խորհրդանշան մը իմ Տէրութեանս միութեան և հաւատարմութեան։»

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

Երեկի թուով տեղեկութիւն տուինք այս մեծ Հաստատութեան վարչական եղանակին վրայ։ Կանոնագրին մէջ զոր վաւերացուցած է Թագուհին՝ Հաստատութեան նպատակներն ամփոփուած են հետեւեալ ութ կէտերուն վրայ.

Ա.—Կազմել եւ ի ցոյց դնել հաւաքածոյներ ամեն կարեւոր նախնական նիւթոց եւ գործուած արտադրութեանց բրիտանեան Տէրութեան եւ այլ երկրաց, այնպիսի կերպիւ որ աչքի զարնելու կերպիւ երեւին երկրագործական, առեւտրական եւ ճարտարագործական յառաջդիմութիւնք այս Տէրութեան մէջ եւ համեմատական յառաջդիմութիւնք ուրիշ երկիրներու մէջ։

Բ.—Հաստատել կամ յառաջ տանիլ առեւտրական թանգարաններ, նմոյշներու սրահներ, եւ տեղեկատու դիւաններ ի Լոնտոն եւ Տէրութեան ուրիշ մասերուն մէջ։

Գ.—Հաւաքել եւ տարածել տեղեկութիւններ արհեստից եւ վաճառականութեան, գաղթականութեան եւ այլ առարկայից վրայ որք այս Տէրութեան հպատակներուն օգտակար կրնան ըլլալ։

Դ.—Սատարել արհեստներու եւ ձեռագործներու յառաջացման՝ ի ցոյց դնելով ճարտարութեան եւ վաճառականութեան մասնաւոր ճիւղեր, եւ արուեստաւորներու եւ ձեռարհեստի հետեւողներու գործերը.

Ե.—Զարգացում արհեստագիտական եւ վաճառականական կրթութեան եւ ճարտարական արուեստից եւ գիտութեանց։

Զ.—Զարգացում կանոնաւոր գաղթականութեան։

Է.—Հրապարակախօսութիւններ եւ դասախօսութիւններ կատարել Հաստատութեան նպատակը շօշափող առարկայից վրայ, եւ բրիտանեան Տէրութեան զանազան մասանց բնակիչներուն մէջ առեւտրական ու բարեկամական յարաբերութիւնները դիւրացնել։

Ը.—Այս նպատակներուն յառաջացման համար ուղղակի կամ անուղղակի նոր խորհուրդներ ու միջոցներ յղանալ եւ ի գործ դնել հետզհետէ։ (*)

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Աթէնքէն երեկի թըռուով ծանուցինք Ցունաստանի նոր Նախարարութեան կազմութիւնը։ Բանն ա՛յն է որ այս նոր վարչութիւն ինչպէս պիտի ելնէ երկայրի կացութեան մէջէն ուր գործերը թողած էր Պ. Թրիքուբիս։ Պիտի ընդունի՞ առաջարկութիւն Ցունաստանի հասութից վրայ։ Թայմզ կը ցաւի որ այս պատճառաւ Պ. Թրիքուբիս հրաժարիլ կը հարկադրի։

Հիմա խնդիրն այն է թէ Պ. Թրիքուբիսի հրաժարմամբ հելլենական Խորհրդարանի տրամադրութիւնք պիտի փոխուի՞ն։ Ֆրանսացի դրամատէրք որոց առաջարկները չէր ընդունած Պ. Թրիքուբիս՝ հիմակ գոհ են որ դէպքերն իրենց իրաւունք տուին։ Կենսական խնդիրն Ցունաստանի համար այն է որ առաջիկայ մէկ երկու ամսոց մէջ պէտք եղած 300,000 անգլ. ոսկւոյ հնչուն դրամը պիտի կրնա՞յ ճարել, պայմանաժամը լրացած կտրոնները վճարելու։ Եթէ չկարենայ հայթայթել, հետեւանքը սնանկութիւն կ'ըլլայ. Պ. Սոթիրոբուլոսի նախարարութեան կարենալ կազմուիլը գոհացուցիչ է թէեւ, բայց ելմտական ու քաղաքական տագնապը դեռ չէ վերջացած Ցունաստանի համար։

—Աթէնքէ կը հեռագրուի առ Թայմզ թէ այս տագնապ ծանրագոյնն է որ պատահեցաւ Գէորգիոս թագաւորի իշխանութեան երեսուն տարիներու միջոցին, զի հետեւանքն ո՛չ ոք կրնայ գուշակել։

ԱՒՍՏՐԱԼԻՈՅ մէջ ութերորդ Պանքա մը սնանկացաւ, Bank of Victoria, Վիքթորիա գաղթականութեան գլխաւոր հաստատութիւնն, 1852ին հիմնուած, 1,200,000 ոսկւոյ դրամագլխով, որոյ կէսը վճարուած, վեց միլիոն ոսկւոյ աւանդի գումար ունենալով եւ 235,000 ոսկւոյ պահեստ։ Մէկ միլիոն աւանդ Անգլիայէն և հինգ միլիոն գաղթականութիւններէն ընդունած էր։ Այս լուր զարմանք պատճառեց Լոնտոնի մէջ, ուր չէր կարծուեր որ այս հաստատութիւն եւս հարկադրուէր դադրեցնել իւր վճարումներ։ Դեռ շաբաթ մը յառաջ Լոնտոնէ մեծաքանակ ոսկեդրամ ղրկուած էր այս պանքային։

ՋՐԻ ՊՏՈՅՏ ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ.—Քոբէնհակի Տանէպրոկ լրագրին մէջ գրող շուետացի խմբագիր Պ. Սվէն Օթօ Վիրէն անցեալները գրաւ դրած էր 2,000 ոսկւոյ թէ աշխարհի շուրջն առանց դրամի կրնայ պտոյտ մ'ընել։ Իրեն հետ առաւ միայն 25 ոսկւոյ վարկի տոմս մը, ի հարկին ցոյց տալու համար իշխանութեանց, որպէս զի իբրեւ անկուտի թափառաշրջիկ չձերբակալեն զինք։ Եթէ այն տոմսին փոխարժէքը գանձէ, գրաւը կը կորսնցնէ։ Ատլանտեան Ովկիանոսէ անցաւ, շոգենաւուն մէջ օրական մէկ շիլին վարձքով սպասաւորութիւն ընելով. յետոյ Ուիլմինկթընէ Նիւ Եորք անցաւ ձրիապէս, բայց երկու օր անօթի կեցաւ Նիւ Եորքի մէջ։ Անտի Շիքակօ ուղեւորեցաւ ձրիապէս, բայց ճամբայն բան չուտելու պայմանաւ։ Շիքակոյի նորվեկեան պանդոկի մը վրայ իւր Քոբէնհակի թերթին մէջ նպաստաւոր բան մը գրելով, տասն և հինգ օր ձրիապէս կերաւ ու խմեց այն պանդոկին մէջ։ Հոն փորը աղէկ մը կշտացնելէն ետեւ, կրցաւ Խաղաղական նետել ինքզինք, և հասաւ Հոնկ-Քոնկ, և հիմա Սինկաբուրի լրագրերէն կ'իմացուի թէ հոն հասեր է, «անցած տեղերուն մէջ աննպաստ յիշատակ մը թողլով». (կ'երեւի թէ պանդոկներ իջեր և առանց վարձ մը վճարելու մեկներ է)։ Սինկաբուրէ Աւստրալիա պիտի երթայ, (ուր կ'երեւի թէ սնանկացեալ Պանքաներուն վրայ գովեստ գրելով պիտի ապրի։) Եթէ Աւստրալիայէն ձրի շոգենաւ մը ճարէ զինք Անգլիա բերող, պրծա՜ւ, 2,000 ոսկին իրենն է, աշխարհի ձրի պտոյտէն զատ։

ՍԿՈՎՏԻՈՅ պետական հաստատեալ Եկեղեցին բառնալու առաջարկն Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյ անցեալ երեքշաբթիի նստին մէջ ընդունուած է լոկ Ա. ընթերցմամբ, մինչ Հեռագիրը սխալմամբ այնպէս հաղորդած էր իբր թէ վերջնապէս ընդունուած ըլլայ։ Բ. ընթերցման առթիւ կ'երեւի թէ բաւական սաստիկ ընդդիմութեան պիտի բախի։

ԱՆԳԼԻԱ.—Նախարարապետն, ի պատասխանի Պ. Ռէտմոնտի, որ «Խորհրդարան» բառը կ'ուզէր դնել քոյր-կղզւոյ համար նշանակեալ «Օրէնսդիր Մարմին» բառին տեղ, բացատրեց թէ «Օրէնսդիր Մարմին» (Legislature) բառը կը գործածուի երբ այս հաստատութիւն իւր իշխանութիւնը վերին Խորհրդարանէ մ'ընդունած է, և քանի որ ներկայ պարագային մէջ քոյր-կղզւոյ համար այսպէս կը տնօրինուի, «Խորհրդարան» բառն անպատշաճ է գործածել։

—Այս խնդրոյ մէջ Նախարարական մեծամասնութենէն երկու քուէ պակսեցաւ. զի Իռլանտացի երեսփոխան Պ. Մայքըլ Տէվիտ սնանկ հրատարակուած ըլլալով, ըստ օրինի հրաժարեցաւ երեսփոխանութենէն, և Նախարարական երեսփոխան Պ. Մէլլըր յօդուած առ յօդուած ընթերցման գործին համար յանձնաժողովոյ ատենապետ կարգուած ըլլալով, չի կրնար քուէարկել այս խնդրոյ մէջ։

ՀԻՆ ՀԱՇԻՒ ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Պուքրէշի ռուս դեսպանը ռումէն կառավարութեան մատուցեր է ծանուցագիր մը, որով Ռուսիա ետ կ'ուզէ հինգ միլիոն րուպլի թէ Փր.ի գումար մը, հանդերձ տոկոսօք, ի հաշիւ փոխառութեան մը զոր 1821ին կնքեր է Վալաքիոյ Նախկին իշխանապետութիւնն, որ ապա միանալով Մոլտաւիոյ իշխանապետութեան հետ, կազմեցաւ արդի Ռումանիա։ Ռումէն կառավարութիւնը Պուքրէշի Համալսարանին իրաւագիտութեան ուսուցիչ Պ. Քոչիլէսքուի պաշտօն յանձներ է պրպտել այս փոխառութեան վերաբերեալ պաշտօնագրերն որք պահուած են Եաշի դիւանատանց մէջ, և տեղեկագիր մը մատուցանել իւր քննութեանց արդիւնքին վրայ։ Կառավարութիւնն ըստ այնմ պիտի պատասխանէ Ռուսիոյ։

Ի ՊԱՂԵՍՏԻՆ.—Մարտի սկիզբէն ի վեր, կ'ըսէ Թայմզի մէջ հրատարակեալ հեռագիր մը, անձրեւն այնքան յորդառատ տեղաց ի Պաղեստին որ հոն ճամբորդելն ան-

---

(*)—Տե՛ս երէկի Արեւելքին Քաղաքական Լրոց շարքին մէջ։

(*)—Կը պարունակէ նաեւ գրադարան, ընթերցասրահներ, խոհանոց, ճաշարան, պիլիարտի սրահներ, ծխարաններ, և շրջապատուած է պարտէզներով ու ջերմանոցներով, ուր նուագածուաց խումբ մը միշտ պիտի գտնուի։ Այս կերպիւ, օգտակար և զուարճալի միանգամայն պիտի լինի։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (10)

ԼՈՒԻ ԺԱՔՈԼԻՕ

ԻԺՕՐԻ ՃԱՂԱՅՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

Ա.

ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԸ

—Ա՛հ, պարոն, այսինքն թէ բարութիւնն իսկ է։ Տեսէք, հարուստ է, շատ հարուստ է ջաղացպանի մը համար. կրնար գոցել աղօրիքն ու դադրեցնել թիք-թաքը. բայց ո՛չ, կը շարունակէ՝ միմիայն ծառայելու համար աղքատ դասուն. ո՞ւր կուզէիք որ տանէինք մեր ցորենն աղալու, կ'ըսեն գեղացիներն իրեն, ո՞ւր պիտի գտնենք ջաղացպան մը որ չը գողնայ ցորենէն։ Մարդ որչափ ալ անվախ ըլլայ չի կրնար հայր Պուառոնի վրայ գէշ խօսիլ երկրին մէջ, և ձմրան մէջ տեսնելու բան է բոլոր խեղճ գեղացիները որ անկէ կ'անցնին. ճշմարիտ թափոր մըն է, երբէք անոնցմէ մէկը ետ ղրկուած չէ առանց նպաստ ընդունելու կամ ութը տասն օր ապրելու չափ ալիւր ընդունելու... Ա՛հ, պարոն, ամենուն համար մեծ կորուստ մը կ'ըլլար եթէ հայր Պուառոն մեռնէր։

—Օ՛հ, շատ քաջառողջ կերպարանք ունի։

—Այո, բայց մարդուս ապրիլը չապրիլը յայտնի՞ է։ Տեսէք սա խեղճ Պլէզը որ ջանը չորս ժամուան մէջ գնաց։

—Օ՛հ, հայր Պուառոն դեռ դար մը կ'ապրի, ես եմ ըսողը։

—Աստուած լսէ ձեզ, բարեսիրտ պարոնս։

Խօսակցելով հանդերձ հասած էին լիճին եզրը։

Հայր Ֆրանսուա դղեակ մտաւ, և տը Մարսէյ, իր ընկերոջ հետ սկսաւ իրենց վրձիններուն արժանի տեսարան մը փնտռելու։

Այն վայրկեանէն սկսեալ՝ անոնք միմիայն գծագրելով եւ գունաներկելով զբաղելու երեւոյթ ունեցան, և եթէ հայր Ֆրանսուաի ծպտանքին տակ իրա՛ւ ոստիկանապետ Ֆաւլէրը կը գտնուէր, ինքն ալ շատ հաւնելու էր իր հակառակորդներուն դերակատարութեանը վրայ։

Իրիկունը ջաղացք դառնալու ատեննին լրագրաբաշխին հանդիպեցան, որ կը պտըտէր լեռան բոլոր գեղերը, և գնեցին Փարիզի մէջ առջի օրն հրատարակուած քանի մը թերթեր։ Տօֆինէի լեռներուն գագաթը դժուար է աւելի թարմ լուրեր առնել։

Ընթրիքէն ետքը, Պ. տը Մարսէյ եւ Լիւս, իւրաքանչիւրը լրագիր մը առնելով, քաղաքականներու հեշտութեանց մէջ թաղուած էին։

Հայր Պուառոն բան մը խնդրեց անոնցմէ։

—Ձենէ մին, ըսաւ, կը բարեհաճի՞ բարձրաձայն կարդալ, վասնզի իմ աչուըներս ա՛լ չեն զօրեր լոյսին, և հաւատացէք...

—Անշուշտ, հայր Պուառոն, ըսաւ Լիւս ընդմիջելով անոր խօսքը, շատ ուրախ կ'ըլլանք ձեզ հաճոյք պատճառելով։ Զանազան լուրերը պիտի կարդամ ձեզի, մինչ հետաքրքրաշարժ բան մը կայ անոնց մէջ։

Լիւս, բարձրաձայն կարդալու շատ վարժ չեղող մարդոց սովորութեան համեմատ ինքզինքը պատրաստելու համար, հազալէ ետք, սկսաւ.

—«Խորհրդաւոր անհետացում մը»։

—Առաջին ակնարկով աղէկ գտայ, շահեկան ըլլալու է։

Շարունակեց.

«Ժամանակէ մը ի վեր Փարիզի մէջ միմիայն կը խօսուի խորհրդաւոր անհետացումի մը վրայ որ ի դերեւ կը հանէ ամեն խուզարկութիւններ, և որ ոտքի հանած է ոստիկանութեան ամենէն ճարտար գործակալները։

«Սպայակոյտի երիտասարդ հարիւրապետ մը, Պ. տը Ներթան, եղբօրորդի պատերազմական նախարարին, տասնեւհինգ օրէ ի վեր անհետ եղած է պարահանդէսէ մը ետք որուն ներկայ գտնուեր է՝ վճռաբեկ ատենի առաջին նախագահին ապարանը։ Զայն գտնելու համար եղած ամեն խուզարկութիւններ բոլորովին ապարդիւն մնացին մինչեւ ցարդ, հաւանականութիւնները չեն հաստատուիր, ոճի՞ր մըն է թէ երիտասարդական յիմարութիւն մը որուն պատճառ եղած են հմայիչ աչքեր. երանի թէ այս վերջին ենթադրութիւնը ճշմարիտ ըլլար՝ ի մխիթարութիւն արգահատելի ընտանիքի մը։»

Քանի կը լսէր այս պարզ լուրին ընթերցումը և Լիւս քանի կ'արտասանէր բառերը, տը Մարսէյ տարօրինակ յուզումով մը կը համակուէր. անմիջական յայտնութեան պէս բան մը ունեցաւ թէ սերտ կապ մը կար այս պատմութեան և այն ոճրին միջեւ որուն համար կը կասկածէր որ Իժօրի դղեակը տեղի ունեցած ըլլար. մէկ նշան մը այս յեղաշրջութիւնը առաջ բերած էր իր միտքին մէջ... այն ոսկիէ թելը զոր գտած էր դղեակին դրան խոտին մէջէն և որ, իր կարծիքին համեմատ, սպայի մը ուսնոցէն փրթած էր։

Այն վայրկենէն սկսեալ թէեւ Լիւս շարունակեց ընթերցումը, բայց ինք չլսեց զայն։

Երբ երկուքն ալ իրենց սենեակն առանձնացան, առանց հանուելու երկուքն ալ բնազդաբար մարեցին մոմը, և իրարու մօտեցան խօսակցելու համար։

—Կամաց խօսինք, ըսաւ ոստիկանը անմիջապէս դատաւորին ականջին, շատ կամաց խօսինք, Ֆաւլէր անշուշտ տեղ մը պահուըտած է տախտակամածին մէջ, պատին մէկ թաքստոցին մէջ, ականջը անտեսանելի ծակի մը տուած։ Նոր բան կայ, պարոն դատաւոր։

—Ի՞նչ։

—Սա լուրը։

—Հասկցա՞ք։

—Այո, և գուշակեցի թէ նոյն մտածումն ունեցած էինք։

—Ի՞նչ կը հետեւցնէք անկէ։

—Գործը փոխուեցաւ, և իմ ծրագիրս որոշուեցաւ։

—Ի՞նչ է։

—Ես առանձին պիտի մնամ հոս հսկելու և դիտելու համար, պէտք է որ վաղն առտու մեկնիք։

—Ի՞նչ նպատակով։

—Պարոն դատաւոր, կ'երդնում որ ոճրին հետքը գտայ. առաջին նախագահ Պ. Թուանիէ մանկամարդ և գեղեցիկ կին մը չունէ՞ր։

—Չեմ գիտեր, մանուընէն ետքը իմացայ այդ կնոջ գոյութիւնը։

—Բայց ես գիտեմ, թաղին մէջ կատարած քննութենէս գիտեմ նաեւ թէ անոր կանխահաս մահը կը վերագրուէր գժպատեհ սիրոյ մը։

—Կրնայ ըլլալ։

—Օ՛հ, ես աւելի հեռուն գացի իմ խուզարկութիւններուս մէջ, որոց վրայ չը խօսեցայ ձեզ, վասն զի չէիք ուզեր այս շաւղին հետեւիլ։ Սպանիացի պառաւ սենեկապանուհի մը խօսեցուցի որ մեծցուցած էր մանկամարդ կինը, և որ կռահել տուաւ ինծ սիրային այս պատմութիւնը։ Տիկին Թուանիէ մեծցեր է ֆրանսական Նավառայի մէկ դղեակին մէջ, իր պաշտպանին որդւոյն հետ, որ իրմէ եօթը տարու մեծ է։ Սիրեցին զիրար նախ առանց միտքերնուն անցընելու, առանց արտասանած ըլլալու սէր բառը. երիտասարդը լեռան բոլոր ծաղիկները կը քաղէր անոր համար, և ամեն իրիկուն նաւարական հին կրկներգ մը կ'երգէր աղջկանը... Օր մը, երիտասարդը Սէն-Սիռ գնաց, և անկից ալ Ափրիկէ. երբ ութը տասը տարիէն դարձաւ, գոնէ այսչափ հասկցայ, վասնզի պառաւ սպասուհին դժուարութեամբ խօսք կը հանէր բերնէն, Սոֆի, այս էր մանկամարդ աղջկան անունը, Տիկին Թուանիէ եղած էր։

—Այդ ամուսնութիւնն ի՞նչպէս կատարուեր է... Պ. Թուանիէ ծերունի մըն է։

—Ասկից տասը տարի առաջ... Պ. Նախագահը սքանչելի կերպով քաջառողջ էր, և յետոյ... շատ դիւրին է աղջիկները կարգել։ Լիւսիլ տակաւին տասն և ութը տարու չեղած տիկին ըլլալ ուզած է, ըստ իս, վասնզի պատմութիւնս չեմ երաշխաւորեր ձեզ։

—Ա՛հ, կ'ընդնշմարեմ դրամը, ըսաւ տը Մարսէյ յուզումէ դողալով, տասը տարի ետքն իրար տեսած ըլլալու են... և...

—Եւ մեզ կը մնայ մնացեալը գուշակել, ըսաւ ոստիկանը խօսքն աւարտելով։

«Ինչպէս կը տեսնէք, պարոն դատաւոր, շարայարեց Լիւս, հարկ անհրաժեշտ է որ դուք հեռանաք ասկից՝ Նավառա երթալու նախ, իմանալու տիկին Թուանիէի և երիտասարդ տը Ներթանի երիտասարդութեան պարագաները, և յետոյ Փարիզ, որպէսզի կարենաք աւելի կատարեալ քննութիւն մը կատարել Պ. Նախագահին կնոջ մահուան պատճառներուն վրայ։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց հարցաքննիչ դատաւորը, բայց ես անձամբ չեմ կրնար ձեռնարկել այդ կրկին քննութեան. ոստիկանական միջոցներով միայն կարելի է յաջողիլ, և՝ իբր դատաւոր՝ ես չեմ կրնար գործել։

—Ներեցէք, պարոն դատաւոր, ըսաւ Լիւս ընդմիջելով անոր խօսքը, անշուշտ աղէկ չը հասկցուցի միտքս, կամ մանաւանդ չյայտնեցի մտածումս։

(Շարունակելի)

կարելի դարձած է գրէթէ։ Երբեք այսքան խռնու եղանակ մը տիրած չէր հոն։ Տեղացի եկեղեցական մը հաւաստեր է թէ ասոր նմանը մէկ մ՚ալ երկոտասաներորդ դարուն մէջ տեղի ունեցած է։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՔ.—Ի Վիէննա Վոլֆ Եղբարց հրէական գործարանն գործքն՝ դադրեցուց վճարումները կէս միլիոն ֆիորին պարտքով։

—Սեղանաւորական և ծովային գործակալութեան հանրածանօթ տունն Հալլէր Լ. Ընկ. դադրեցուց վճարումները։ Վնասուողներէն մին է Էտիմպուրկի դուքսը։ Շատ մը բարեգործական հաստատութիւնք իրենց դրամագլուխն այս տան յանձներ էին։

Ի ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՍ.— Ի Նիւ-Եորք, գեղօրէից գործարանատէր Պ. Ուօրներ սնանկացաւ։ «Ռիքակոյի Ազգային Դրամատունն» եւս վճարումները դադրեցուցեր է 5 ½ միլիոն տոլարի պարտքով։

ՏՈՍՏ ԶՕՐԱՎԱՐԻՆ ի պատիւ, Մարսիլիոյ կառավարչական պալատան մէջ պարահանդէս մը տրուեցաւ 3,000 հրաւիրելոց։ Նաեւ ձրի ներկայացում մը թատրոնին մէջ, ուր La Fille du Régiment ներկայացուեցաւ։ Դերասանուհի մը երգեց Մարսէյէզն, զոր ներկայք յոտնկայս լսեցին։ Ռուսաց ազգային երգն եւս խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ այս առթիւ։ Զօրահանդէս կատարեցաւ Տոստ զօրավարին հետ դարձող զօրականաց, որոց ձեռքերը թօթուեցին զօրապետք։ Անվերջ կեցցէներ։

Պ. ՍՈՏԻՐՈՊՈՒԼՈՍ ընդ երկար ելմտական նախարար եղած է հանգուցեալ Պ. Քումունտուրոսի կազմած դահլիճներուն մէջ։ Պարկեշտ, ուղղամիտ, քաջ ելմտագէտ ճանչուած է։ 70 տարեկան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ՕԹԵՒԱՆ

Ազգային Կեդրոնական Վարժարանի Խնամակալութիւնը, փափաքելով դիւրութիւն մ՚ընծայել Վարժարանս յաճախել ուզող գաւառացի այն տղայոց որոնք մայրաքաղաքիս մէջ չունին յարմար օթեւան և հսկող, մտադրած է, Ութերորդ տարեշրջանի բացման թուականէն, այսինքն 1893 Սեպտ. 1էն սկսեալ, սահմանել այդպիսի աշակերտաց բնակութեան և սնունդի հոգը, իր պատասխանատուութեան ներքեւ և հետեւեալ պայմաններով.

Ա. Իւրաքանչիւր աշակերտ պիտի վճարէ 26 Օսմ. ոսկի մէկ դպրոցական տարեշրջանի միջոցին բնակութեան, սնունդի և լուացքի ծախուց համար միայն։

Բ. Կարողութեան տէր ծնողք կամ պաշտպանք այս գումարէն զատ պիտի վճարեն նաև դպրոցական թոշակը։

Կը խնդրուի որ սոյն պայմաններով Վարժարանս աշակերտ գրել ուզող ծնողք կամ պաշտպանք մինչեւ յառաջիկայ Յուլիս 1 անձամբ կամ Ներկայացուցչի մը միջոցաւ և կամ Նամակաւ, դիմեն Խնամակալութեանս, որպէս զի Սեպտեմբեր 1էն առաջ կարելի ըլլայ հարկ եղած կարգադրութիւններն ընել։

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Ազգային Կեդրոնական Վարժարանի

Պէյօղլուցիներէն կը գրեն մեզ՝

Այս կիրակի առաւօտ վայելուչ հանդիսիւ կատարուեցաւ գիւղիս եկեղեցւոյն մէջ Ս. Պատարագի խորհուրդն և հոգեհանգստեան պաշտօնը՝ զոր Թաղիս Պատ. Թաղ. Խորհուրդը տնօրինած և ծանուցած էր, ի Բարիզ վախճանեալ ազնուազարմ Էպրու տիկնոջ Երամեանի հոգւոյն համար յատկապէս կատարել տալու յանուն Թաղեցի ժողովրդեան, և այսու երախտագիտական պարտք մը և արժանավայել մեծարանք մը հատուցած լինելու համար հանգուցեալ բազմերախտ տիկնոջ յիշատակին, որ ոչ միայն առաքինի և բարեբարոյ ամուսին և մայր եղած էր ականաւոր գերդաստանի մը, այլ և խնամակալ և ձեռնտու որբոյն, աղքատին, այրւոյն և հիւանդին. և ինչպէս իւր ամուսինն՝ Վսեմ. Գէորգ պէյ Երամեան իւր հարազատին՝ Վսեմ. Կարապետ պէյ Քարաքէհեայի հետ՝ ի հոգեւոր մխիթարութիւն ժողովրդեան կառուցած է թաղիս Ս. եկեղեցին և նուիրած է վարժարանն, այսպէս և հանգուցեալ տիկինը զարդարած և պայծառացուցած է եկեղեցին իւր առատ նուէրներով և ո՛չ սակաւ կարօտելոց արտասուք ջնջած է իւր սրտաբուղխ գթութեամբ, որպէս ցարդ կը շարունակէ զայն իւր Վսեմ. որդին հանդերձ ընտանեօք։

Առաւօտեան ժամերգութեան սկսուելէն քիչ յետոյ, երկսեռ բազմութիւն ժողովրդեան լցուած էր յեկեղեցւոջ, որ հոգեւոր բերկրութեամբ կ՚ունկնդրէր յատկապէս հրաւիրուած քաղցրանուագ դպրաց երգերուն. ի ժամ Ս. Պատարագին, ժամարար Սրբազանն՝ Գեր. Տ. Գրիգորիս եպս. Ալէաթճեան խօսեցաւ պարագային յարմար ընտիր քարոզ մը։ Քարոզիչ Սրբազանը բացատրեց թէ հանգուցեալ տիկինն իւր բարեմասնութեամբք և զանազան երախտեօք արժանապէս կը վայելէ և պէտք է որ վայելէ մեր ազգային երախտագիտութիւնն ու մեծարանքը։ Եւ կնքելով իւր խօսքը աղօթեց և բարեմաղթեց վասն արեւշատութեան Վսեմ. ամուսնոյն, զաւակացն և թոռանց և համայն պարագայից բարեպաշտուհւոյն հանգուցելոյն։

Յաւարտ Ս. եկեղեցւոյ, պատարագիչ սրբազանն և եկեղեցական դասն ու պաշտօնեայք հրաւիրուելով Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Մեծ. Էգնայեան Էֆէնտիի բնակարանն, անդ ճաշեցին և պատուասիրուեցան արժանապէս։

Այսպէս ահա վերջացաւ այս հոգեւոր հանդէսն, որում բացակայք իսկ հոգւով գոնէ հանդիսակից և բղձակից եղան անշուշտ, յիշելով հանգուցելոյն առաքինի կեանքն և բարերարութիւններն Ազգ. Հիւանդանոցի և այլոց հաստատութեանց նկատմամբ։

Վ. Գ. Զարդարեան տունն հրապարակ հանած է ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ լուսանկարն, յար եւ նման բնականին։ Ամէն կողմ կը ծախուի հատը հինգ ղրուշի։ Գոյանալիք շահուն մէկ մասն յատկացած է որբերուն։

Կեդրոնատեղին է Վ. Գ. Զարդարեան գրատուն—Թղթավաճառատունը, Պոլիս, Սուլթան Համամի փողոց, Թիւ 12։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ֆասուլեաճեան Թատերախումբն յառաջիկայ շաբաթ գիշեր (8 մայիս) հայերէն լեզուաւ չքեղ ներկայացում մը պիտի տայ ի Սկիւտար, Պէյլէր-Օղլուի պարտէզի թատրոնին մէջ։ Ներկայացուելիք խաղն է ԵՐԵՒԱԿԱՅԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԸ, Մօլիէռի ծանօթ կատակերգութիւնը, որուն պիտի յաջորդէ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը։

Երեւակայական Հիւանդին մէջ՝ դերակատարներն են,

Արկան, հիւանդը	Պ. Թ. ՖԱՍՈՒԼԵԱՃԵԱՆ
Բիւռկոն, Բժիշկ	Պ. Վ. Քիւբէճեան
Պ. Տիւաֆուռիւս, Արկանի աները	Պ. Վ. Քիւբէճեան
Ֆլօռան, Դեղավաճառ	Պ. Արմենակ
Տիկին Պէլին, Արկանի կինը	Տիկին Պերճիր
Անժէլիք, Արկանի աղջիկը	Օր. Ա. Շիրինեան
Թուանէթ, Արկնի. աղխնը	ՕՐ. ՔՆԱՐ
Պ. տը Պօնֆուա, նօտար	Պ. Սիմոնեան
Թոմաս Տիւաֆուռիւս, Արկանի փեսացուն	Պ. Արշակ
Լուի, Արկանի կրտսր. որդն.	Օր. Ազնիւ
Գլէանդ, Անժէլիքի սիրողը	Պ. Ն. Ֆասուլեաճեան
Պ. Պէրալտ, Արկնի. եղբբր.	Պ. Գրիգոր

Պ. Սինանեանի նուագախումբը միջնարարներուն պիտի նուագէ երաժշտական ընտիր հատուածներ. մասնաւորապէս Սառա-Պէհառ գատրիլը և Կրաժիէլլա մազուրքան։

Ֆասուլեաճեան Թատերախումբը, որուն ներկայացումներն այնքան ջերմ ընդունելութիւն գտան ի Բերա և ի Գատըգիւղ, կը յուսայ թէ Սկիւտարի նման բազմամարդ կեդրոնի մը մէջ ոչ նուազ քաջալերիչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ, որ գրգիռ մը պիտի ըլլայ իրեն շարունակել այս կարգի ներկայացումները։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան հեռագրական սենեկին տնօրէն Պէհճաթ պէյի։

Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ Տեֆթէրը Խագանիի պաշտօնեաներէն Հիլմի էֆէնտիի և Տրապիզոնի Տեֆթէրտար Էմին պէյի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Տեֆթէրը Խագանիի պաշտօնեաներէն Պասրի էֆէնտիի և վճռաբեկ ատենի քարտուղարներէն Իպրահիմ Խալիլ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգմանութեանց դիւանի քարտուղարներէն Մէհմէտ Ճէմալ ու Սալահէտտին պէյերու, նոյն Նախարարութեան դիւանատան քարտուղարներէն Ահմէտ Աթըֆ պէյի, Տեֆթէրը Խագանիի Ռումէլիի ճիւղին արձանագրիչ Հիւսնի էֆէնտիի, Արաբիոյ ճիւղին արձանագրիչ Ճէմալ էֆէնտիի և վճռակայութեան ճիւղին տնօրէն Էմին պէյի։

Թէհրանի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանեցաւ Պէհա պէյ, օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Սուլէյմանի, և իրեն յաջորդեց Րասիմ էֆէնտի, առաջին քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Թէհրանի։

Պաղտատի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Ահմէտ Խուլուսի էֆէնտի, Նախագահ պատժական ճիւղի Նախնական դատարանի նոյն նահանգին։

Պաղտատի Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Մէհմէտ Թէվֆիք էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական Նախնական դատարանին Տիարպէքիրի։

Տիարպէքիրի Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ապտիւլֆէթթահ էֆէնտի, Նախագահ պատժական ճիւղի Նախնական դատարանին Համայի։

Կեսարիոյ Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանեցաւ Էօմէր Եումնի էֆէնտի, Նախագահ պատժական ճիւղի Նախնական դատարանի Պօրսուքի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. Դրան դիւանատան տնօրէն Պագը պէյի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Բ. Դրան կայս. Թէվֆիքի դիւանատան տնօրէն Թէվֆիք պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Եանեայի Միւֆթի Մուսթաֆա էֆէնտիի և Թրիպոլիի շուէտական հիւպատոս Պ. Կակլուա Միգալի, որ փոխանորդաբար վարած է տեղւոյն օսմանեան հիւպատոսարանի գործերը։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Սուրիոյ հելլենական հիւպատոս Պ. Քաթիրձիի։

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Պրէտէի կեդրոնական Նաիպ Շիւքրի էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Հելլենական [illegible] շոգենաւին հրամանատար Պ. Նիքօլա Միլիօնի և Նօրտ Տօյչէ Ալկէմայնէ Ցայթունկ լրագրոյ արտօնատիրոջ որդւոյն՝ հեծելազօրաց տեղակալ Պ. Խուլար Ֆօն Օյէնրօֆի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԱՇԿՈՒՅՈՒՄ.— Երէկ գիշեր Եըլտըզի կայս. պալատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ պարսկական դեսպան Միրզա Էսատուլլահ խանի։ Սեղանին ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցան պարսկական դեսպանի եղբայրը՝ Պետրսպուրկի պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ խան, Պերլինի ճափոնական դեսպան Աուքի դէրակոմն և բոլոր նախարարք և պալատական պաշտօնատարք։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Վսեմ. Րըզվան փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ կայս. պալատ գնաց և շնորհակալութիւն մատոյց հիւանդութեանը պահուն իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար։ Ն. Վսեմութիւն յետոյ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

ԿԱՐՆՈՅ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ այս տարի Կարնոյ նահանգին մէջ տիրած երաշտութեան հետեւանօք ցորենի ու ալիւրի համար նեղութիւն կը քաշուի, իւր հայրախնամ հոգածութեամբ հրամայած է որ Սամսոնի ու Ամասիայի ալիւրի գործարաններէն 400,000 օխա ալիւր ղրկուի ի Կարին, պայմանաւ որ այդ ալիւրները ծախուելուն մէկ կողմէ դրամները հատուցուին։ Նոյնպէս 260 հազար օխա ալիւր ալ Կարնոյ զինուորաց համար։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն կայս. սոյն հրամանը Կարնոյ կուսակալութեան հաղորդելուն՝ ժողովրդեան մէջ մեծ ուրախութիւն պատճառեր և արմտեաց գինն ալ սկսեր է իջնալ։ Կայս. սոյն հոգածութեան համար բարեմաղթութիւններ եղած են վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Նէլիտօֆ, որ Եալթա կը գտնուէր, երէկ Սեւաստօպոլէն մայրաքաղաքս ժամանեց ռուսական Օլէկ շոգենաւով։

Արտաքին գործոց Նախարարութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայք ինչպէս նաև դեսպանատան պաշտօնեայք շոգենաւ երթալով բարի գալուստ մաղթեցին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Արուեստահանդէսին ծախուց համար Մախսուսէի վարչութիւնը՝ տոմսակներու վրայ եղած յաւելումէն՝ յանձն առած է տարեկան 300,000 ղրուշ տալ։

ՀԱԼՈՒԱՃԱԿԱՆ տրոց գանձումէն այս տարի, Նախորդ տարւոյն հետ բաղդատելով, բաւական յաւելում մը ձեռք բերուած է։

ՀՌՈՄԻ օսմանեան դեսպանատան նորընտիր խորհրդական Քօսթաքի Բանճիրի էֆէնտի երէկ իրիկուն իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղւոյ կառախումբն յորդահոս անձրեւին պատճառաւ երէկ ստիպուեր է կենալ Պիլէճիկի ու Վէզիր խանի մէջտեղն և այդ պատճառաւ մինչեւ ուշ ժամանակ տակաւին Հայտար Փաշա չէր ժամանած։ Պիլէճիկէն Հայտար Փաշա երկաթուղւոյ ճամբուն վրայ գտնուած հեռագրական գերանները տապալած ըլլալով՝ հաղորդակցութիւնք դադրած են։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանի դասախօսութիւնք պիտի դադրին մայիս 25 ին։ Քննութիւնք պիտի սկսին յունիս 5ին եւ մինչեւ օգոստոսի սկիզբները պիտի աւարտին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ.— Պէյրութէն կը գրեն թէ ֆրանսական նաւատորմը մայիս 8ին (Ն. Տ.) հոն ժամանելով, ֆրանսական ընդհ. հիւպատոս Պ. Սէն-Ռընէ Թայեանտիէ Ֆօրմիտապլ զրահաւորը գացեր է բարի գալուստ մաղթելու Վիներ ծովակալին, որ, կէսօրէն ետքը, ցամաք ելնելով՝ ընկերակցութեամբ Լը Պուրժուա և Տիւրօն դեր-ծովակալներուն ու ֆրանսական հիւպատոսին, այցելեր է նահանգին Տեֆդերտարին։ Այս վերջինը կը փոխանորդէ կուսակալին որ քննական պտոյտ մը կը կատարէ նահանգին մէջ։ Յաջորդ օրը Տեֆդերտարը փոխադարձ այցելութեան գացեր է ծովակալին, Ֆօրմիտապլին մէջ։ Լիբանանի կուսակալ Նաում փաշա եւս այցելութիւն տուեր է ծովակալին, ինչպէս նաև օտար տէրութեանց հիւպատոսները։ Նոյն օրը Պ. Սէն-Ռընէ Թայեանտիէ հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ ծովակալին. սեղանին ներկայ գտնուեր են նաեւ Տեֆդերտարը, Նաում փաշա, տեղւոյն զինուորական հրամանատար Շիւքրի փաշա, Պ. Ալֆրէտ Լուառ, տնօրէն օսմ. կայս. Պանքայի մասնաճիւղին, Պ. Թէվլինին, և այս վերջնոյ կիները։ Հացկերոյթէն ետք, ընդունելութիւն կատարուելով, ներկայ գտնուեր են Պէյրութի ֆրանսական գաղթականութեան անդամները։ Մասնախումբ մը որուն անդամներն են Պ. Պ. Ալֆրէտ և Թէվլինին, օսմ. կազի ընկերութեան տնօրէն Տ. Փօզ, հիւպատոսարանի պատուակալ թարգման Պ. Ժօրժ Պիւսթրօ և Բիւրթիւի դերակոմսը, մեծ պարահանդէս մը տուեր են։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութեան քննիչ յանձնաժողովոյ անդամներէն Հայրիպ էֆէնտի, որ իւր հիւանդութիւնը դարմանելու համար Պրուսա կը գտնուէր, շաբաթ օրը մեռեր է։

ԿԱՐԿՈՒՏ.— Անցեալ շաբթու Դաստամոնիի ու շրջակայից մէջ խոշոր կարկուտ տեղացեր է, սակայն հունձքերը տակաւին հասած չըլլալով, ո և է վնաս չէ պատահած։

Ռէժիի վարչութեան Ռոտոսթոյի մթերանոցին պաշտօնեայ Վանկէլ, կըսէ Թարիք, 5500 ղրուշ իւրացնելով փախեր է։ Ռէժիի վարչութիւնը տեղեկութիւն հաղորդած է ոստիկանութեան՝ զայն ձերբակալելու համար։

ԱՐԵՒԵԼ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Նախորդ շաբթուն երկաթուղւոյ վարիչներու համաժողով մը տեղի ունեցաւ ի Բարիզ, որուն գլխաւոր նպատակն էր կարճեցնել Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբին երթեւեկութեան ժամանակամիջոցը և ուղեւորութեան ժամանակացոյցն այնպէս մը փոփոխել, որ կարելի ըլլայ կառախմբոց հանդիպումը փոխանակ Զարիպրոտի Նիշի մէջ կատարուիլ, և այս կերպով ուղղակի երթեւեկ մը հաստատուի ընդմէջ Կ. Պոլսոյ, Սէլանիկի, Վիէննայի ու Բարիզի։

Եղած կարգադրութեանց շնորհիւ, որք պիտի գործադրուին հոկտեմբեր ամսէն, Բարիզէն ի Կ. Պոլիս Արեւելեան ճեպընթացին ուղեւորութիւնը 2 ժամ պակաս միջոցի մէջ պիտի կատարուի, և Կ. Պոլսէն ի Բարիզ ուղեւորութիւնը 6 ժամ պակաս միջոցի մէջ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով գաւառները՝ պայմանաժամ մը որոշած և ծանուցած է որ այդ պայմանաժամուն մէջ կատարուին տասանորդի տրոց վարձակալութեան տրուելու համար հարկ եղած աճուրդները։

ԽՆՈՒՍԻ գայմագամ Հիւսէյին պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռեր է։ Հիւսէյին պէյ՝ Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ դեր-նախագահ Իսմայիլ Հագգը փաշայի եղբօրորդին էր։

ԱՔՍԱՅԻ տղայոց մէջ հարսանիք երեւան ելած և սաստկապէս ճարակած է։ Եօթը տղաքներ զոհ գնացած են այդ հիւանդութեան։ Հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են հիւանդութեան ճարակումն արգիլելու համար։

ԶՄԻՒՌՆԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Քէրմէնճիք գիւղախումբին մէջ երկու անգամ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուելով թեթեւ վնասներ պատահեր են։

—Զմիւռնիայէն դէպի Կ. Պոլիս ճամբայ հանուած են 6290 գառնուկներ։

ՍԻՆՈՊԻՈՅ Էվգաֆի տնօրէն կարգուած է Ապտուլլահ Ֆայըզ էֆէնտի, Էվգաֆի նախկին տնօրէն Տէնիզլիի։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դրան քարտուղարք ու պաշտօնեայք առաւօտները ժամ 4 ½ին իրենց պաշտօնի գլուխը գտնուելով, իրիկուան ժամ 10ին պիտի մեկնին։

ՋՐԱՒՈՐ ԴԱՒԱԶԱՆՆԵՐ.—Բերաի օտարազգի երիտասարդները տեսակ մը զուարճութեան եղանակ յղացած են իրենց բեղնաւոր մտքին մէջ, որուն ոչ նմանը եղած է ոչ ալ պիտի ըլլայ։ Այդ երիտասարդներ մարգրիտ պէս շարուելով Բերաի եկեղեցիներուն առջեւ, կը ցցեն իրենց ձեռքը գտնուած գեղեցիկ գաւազանները և շարժելնուն պէս անոր վրայ գտնուած զսպանակը, ջուրի ցայտ մը դուրս կը թռչի կանցնի օդին մէջէն և միշտ, առանց բացատրութեան, կերթայ կը թրջէ կնոջ մը կամ օրիորդի մը հագուստը։ Իրենք կը սքանչանան այս հանճարեղ կնամեծարութեան վրայ, բայց ոռոգեալ կիները կամ օրիորդները շատ քիչ անգամ զովեստ կուղղեն այս յանպատրաստից ոռոգողներուն։ Յատկանշանական պարագայ մը. այս գեղեցիկ պարոններ այն ատեն միայն կարձակեն իրենց սիրուն ջրցայտը երբ կնոջ քով երիկ մարդ չի գտնուիր։ Արուի մը տեսքը կը սառեցունէ կոր զիրենք. պատճառը կայ. վասնզի կրնայ պատահիլ որ այս դեռահաս ճենդլմէններն իրենց վարդագոյն այտին վրայ ընդունին փոքր ապտակիկ մը. ասիկա ալ միջոց մըն է միւսին պէս բան դուրս ժայթքեցնելու և սորվեցնելու այդ նորափթիթ պարմանիներուն թէ յանդգնութիւններն անփոխարինելի չեն մնար։

Ստամպուլ կըսէ թէ այս փրկարար ազդարարութիւն պիտի բաւէ անշուշտ սոյն երիտասարդներուն որ վերջ դնեն իրենց անմիտ խաղին։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նահանգին մէջ քանի գաւառակաց տասանորդի տրոց վերաբերեալ գործոց մէջ անկանոնութիւնք գործուած ըլլալով, Ներքին գործոց ու Ելմտական նախարարութեանց կողմէ երկու պաշտօնեայներ վաղը Տրապիզոն պիտի ղրկուին քննութիւններ կատարելու համար։

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ.—Դաստամոնիի Կէրէտէ գաւառակին մէկ գիւղին մէջ տուն մը այրելով կին մը իւր չորս փոքր զաւակներով բոցերուն մէջ մնացեր և այրեր է։

ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ կը գրեն թէ հունձքերը գոհացուցիչ վիճակի մէջ են և թէ այս տարի առատ պիտի ըլլան։

ՊԷՐՈՒԹԻ քաղաքին մէջ երեւան ելած ծաղկախտ, ուրկից մահեր ալ պատահած էին, ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ սկսած է թեթեւնալ։

ՁՄԵՌԸ.—Գաւառներէ եկած տեղեկութեանց համաձայն, ամէն կողմ ձմեռ կընէ հակառակ գարնան եղանակին։

ՄԱԼԱԹԻՈՅ կառավարիչ Սապիթ փաշա իւր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ԴԱՍԹԱՄՈՒՆԻԻ նահանգին մէջ մարտի սկիզբէն ի վեր 445 տղաքներ պատուաստուած են։

Էճէֆըլըն շոգենաւը, նաւապետ Բրիտր, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն ատո կ՚ըսպասուի դէպի ամսոյ 14/26ին։

Էճէֆըլըն լըֆէյն—այէն ընկ.
ԷՏ. ԼԱՖՕՆՏԷՆ

140 ԵՐՈՐԴ

Ռումէլիի երկաթուղեաց վիճակահանութիւնը պիտի քաշուի յառաջիկայ նոր. յունիս 1ին — այսինքն մայիս 20ին։

Այս անգամ առաջին պարգեւն է 300000 եւ երկրորդը 25000 ֆրանգ։

Չնչին գումարով մը կրնաք մասնակցիլ այս վիճակահանութեան եւ մեծ գումարներ շահիլ։

Ամբողջ բրոմէսը 7 ոսկէ, կէս բրոմէսը 5 եւ քառորդ բրոմէսը 3 ղրշ.ի կը ծախուին որոնք վաւերացեալ են եւ ունեցողը նոյն եւ նման բուն մայրը — շըմէնտըֆէռը — ունեցած կը համարուի։

Գաւառներէն բոստայի բուլ ալ կ՚ընդունինք։ Բոստային ծախքը գնողը կը վճարէ ապահովագրեալ ըլլալու պայմանաւ։

Ղալաթիա կամուրջին գլուխը Թիւ 33
ՏԻԳՐԱՆ Մ. ԱՐՃԸԵԱՆ
473 5—9

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ՇԱՐՔ ՄԸ

ՓԱՐԻԶ, 15 Մայիս.— Պ. Քառնօ, լեարդային տագնապէ բռնուած, սենեկէն դուրս չելներ։ — Ծերակոյտի Նախագահ Պ. Շալմէլ-Լաքուռի գլխուն ջահ մ՚ինկաւ հացկերոյթի մը միջոցին զոր ելմտական նախարար Պ. Փէյրալ տուած էր։ Վիճակը ծանր չէ։ Գիշերն աղէկ անցուց։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ծերակոյտի Դիւանն հանդիսապէս Խնամակալ-Թագուհւոյն ներկայացաւ։ Ծերակոյտի նախագահը, գահաճառին ի պատասխան ուղերձը կարդալէն ետև, սխալ քայլ մ՚առնելով, գահուն աստիճաններուն վրայ ինկաւ, բայց մէկ տեղը չվիրաւորուեցաւ։

—Բովանդակ Սպանիոյ մէջ քաղաքային ընտրութիւնք յետաձգուեցան։

ՍՈՒԻՆՍԻ (Անգլիա).— Պրիսդոլի ջրանցքին մէջ, Սիթի օվ Համպուրկ շոգենաւը բախեցաւ Քառնվէլ Իսթլէյն շոգենաւուն, որ ընկղմեցաւ։ 8 ճամբորդներ և 16 նաւաստիք խեղդուեցան։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Աւստրիոյ դեսպան Պ. Թէօմէլ Վիէննա գնաց արձակուրդով։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 3 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 $^5/_8$
3 » Փարիզի »		22 85

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Դ. Սէրի)		23 33
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	23 31
Կէս օրին	»	23 29
Թանզիմաթ Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		— —
» » ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Միւն.	A. Սէրի	55 50
»	»	33
»	»	25

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 20
Քրէտի ժէնէրալ	» »	8
Պանք տը Քօնս.	» »	5
Օօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 35
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 13
Թրամուէյ	» »	585
Օսմ.Ապահովագր. Ընկ.	» »	500
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	88 $^7/_8$
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի		60

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 33
Անգլիական ոսկի	»	110 14
Մարք (Գերմանական ոսկի)	»	107 30
Իմպէրիալ	»	90 20
Քրիմիգ	»	51 20
Ռուպլ Թղթադրամ	»	8 71
Մէճ. արծաթ (տարբ.)	»	107 27
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	96 20
Թասֆիյէ	»	— —
Տսկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 14 Մայիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	96 92
» » 4 ½ %	106
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	21 70
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	480 62
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան երկաթուղի	89 12
» Րէժիի բաժնեթուղթք	371 87
Պանք Օթօման	590
Քրէտի Լիօնէ	760
Իտալական Ռանթ 5 %	91 90
Եգիպտական միացեալ	— —
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 310
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	376 87

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Մայիս

Անգլ. քօնսօլիտէ	98
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 25
» » » Ա.	55 50
» » » Բ.	33
» » » Գ.	22 50
Թմմ. փոխառութիւն 1871	97 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լոն)	95
Պանք Օթօման	13 43
Այտընի երկաթուղի	16 50
Դասապայի երկաթուղի	13
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)	99
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	105 50
Հելլենական	57 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 500

ՊԵՐԼԻՆ, 14 Մայիս

Օսմանեան երկաթուղի	93 80
Օսմ. Րէժի	190
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 300
» Փարիզի »	80 65

ՎԻԷՆՆԱ, 14 Մայիս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 15
Փարիզի »	49
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	180 50
» Երկաթուղի	49 90

ՆԱՄԱԿ ԼՈՆՏՈՆԷ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՑՈՒՄԸ.— ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ, ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԻՆ ԵՒ ԱԻԱԳԱՆԻՈՅՆ ՓԱՌԱՒՈՐ ԱՆՑՔԸ.— ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՆ

Այսօր տեղի ունեցաւ Կայսերական Հաստատութեան բացման չքեղ հանդէսն, որուն վրայ օրերէ հետէ կը գրեն օրաթերթեր և կը խօսի ամէն մարդ։ Տեսածներս նկարագրել փորձելէ առաջ երկու խօսքով ըսեմ թէ ի՛նչ է այս կայսերական հաստատութեան ըսուածը։

1886ին Կալլէսի իշխանը կը յղանար այս կայսերական Հաստատութեան — Imperial Institute— գաղափարը, այն ատենը Լոնտոնի մէջ տեղի ունեցած ծանօթ Ցուցահանդէսէն թելադրեալ։ Իշխանը կը խորհի թէ գաղթային ցուցահանդէս մը երկրին համար օգտակար բան մը պիտի ըլլայ. շատեր կը հաւանին և իսկոյն մեծկակ գումար մը կը ստորագրուի շինելու համար փառաւոր շէնք մը, որուն մէջ պիտի դրուէին բրիտանական բոլոր գաղթականութեանց արտադրութիւնները։ Թագուհւոյն յոբելեանին յաջորդ տարին այս խորհուրդը արդէն գործնական երեւոյթ մը առած էր. և այսօր մեծ հանդէսով կը բացուէր այդ փառաւոր հաստատութիւնը։ Այս հաստատութեան գլխաւոր նպատակն է ուրեմն աւելի եւս իրարու մօտեցնել մայր երկիրն և գաղթականութիւններն։ 1883-1886ին Լոնտոնի մէջ կատարուած գաղթային մեծ ցուցահանդէսը գրաւական մ՚է այս նոր հաստատութեան յաջողութեանը։ Հաւաքածոյներն այնպիսի լաւ կերպով մը ցոյց պիտի դրուին որ այցելուն խիստ դիւրաւ կարենայ ընդհանուր գաղափար մը կազմել տարբեր գաղթականութեանց արտադրութեան մասին. իսկ խնդիրը աւելի ուշով ուսումնասիրել փափագողաց համար այս հաստատութիւնը պիտի տայ անհամեմատ առաւելութիւններ։ Կ՚ըսեն թէ կայսերական հաստատութիւնը՝ աշխարհի չորս կողմերը տարածուած բրիտանական գաղթականութիւնները զարգացնելու եւս պիտի ծառայէ։ Ցուցահանդէսին վրայ ուրիշ առթիւ մը խօսիմ թերեւս, երբ շէնքը բացուի հասարակութեան առջեւ, զի այս օրուան բացման ներկայ էին «մասնաւոր հրաւիրեալք» միայն։

* *

Կանխապէս ծանուցուած էր թէ կայսերական թափօրը ճամբայ պիտի ելլէր կէս օրէ ժամ մը առաջ, անցնելով Թագուհւոյն Լոնտոնի ապարանքէն, Սաութհ Քէնսինկթըն տանող գլխաւոր պողոտաներէն։ Հանդիսականներուն համար մեծ բարեբաղդութիւն մ՚էր արդարեւ որ այս թափօր կ՚անցնէր Հայտ Փարքի մէջէ, այսպէս մեծ բազմութիւն մը պատեհութիւն կ՚ունենար ամէն բան տեսնել բաւական աղէկ և դիւրաւ. մինչ գոց փողոցներէ անցած թափօրները տեսնելու համար ինչ դժուարութեանց ենթարկուիլը՝ ատոր փորձառու մէկը միայն կրնայ ըմբռնել։

Որոշեալ ժամէն շատ առաջ Հայտ Փարք հասնելով հոս հոն կը վազեմ՝ բոպէ մը առաջ աղէկ տեղ մը գրաւելու համար. հոն հասնելուս՝ գտած բազմութիւնս այնքան մեծ էր որ փորձուեցայ խորհիլ թէ ոմանք նախաճաշէ շատ առաջ հոն չուած ըլլալու էին։ Բայց «ո՛ւր կամք հոն ճամբայ» ըսուած է, իմ քովս կամք կար, ուստի և զօրքերուն ետին խռնուած բազմութեան մօտենալով և հրելով հրմշտկելով վերջապէս առաջին կարգին մէջ կը գտնեմ ինքզինքս. այս դէշ չէր, միայն թէ այդ գողցած դիրքս չկորսնցնելու համար անընդհատ դիմադրելու էի մարմնեղէն զանգուածներու։

Առջեւնիս կայ ոստիկաններու շարք մը. ասոնց առջեւն ալ կարմրազգեստ զօրաց շարք մը. առաջիններուն պաշտօնն է բազմութիւնը ճամբէն հեռի պահել, մինչ զօրաց պաշտօնն է բարեւել բարձրաստիճան անցորդներն որ թափօրին մէկ մասը կը կազմեն։

Երկու ժամ և աւելի միեւնոյն տեղը ոտքի վրայ գամուած մնալ շատ նախանձելի դիրք մը չէ, նոյն իսկ Հայտ Փարքի մէջ. Բարեբաղդաբար զուարճալի դէպքեր անպակաս են այս կարգի հաւաքումներէ. Ճամբան լաւ մը մաքրուած էր անգամ մը, ամբողջ երկայնութեամբը ո՛չ մարդ ո՛չ կառք կը տեսնուէր. ամէն մարդ թափօրին գաիք կողմը կը նայի· իրարանցում մը կայ, շշուկ մը, աղմուկ մը կը լսենք։

Կայսերական Թափօրին Պըքինկհամի պալատէն մեկնելէն առաջ մեծամեծ հըրաւիրեալներ, լորտ քաղաքապետը, դեսպաններն և նշանաւոր պաշտօնեայներ իրենց համազգեստով և փառաւոր կառքերով կ'անցնին մեր առջեւէն։ Ուշադրութեան մասնաւոր առարկայ եղաւ կառք մը, որուն մէջ բազմած էին Օսմանեան Տէրութեան Ներկայացուցիչք—դեսպանը և հետեւորդք։ Անհամար կառքերու մէջէն միշտ ուշադրութեան առարկայ կը դառնային Հնդիկ իշխանները սանող կառքերն։ Հնդիկներն անկարելի է չզանազանել իրենց գունազարդ զգեստովն և Թուխ դէմքովն։

Հեռուէն կը լսենք վերջապէս որ զինուորական նուագածու խումբ մը կը հնչեցնէ անգլ. ազգային երգը· կը տեսնենք Թաշկինակներու ծածանումը և գլխարկներու տատանումը· բան մը կայ ուրեմն· Կալլէսի իշխանը չքեղ կառքի մը մէջ բազմած է, հետն ունենալով Եորքի Դուքսը՝ իր որդին, և իշխանուհին Մարի, որ քանի մը օր առաջ նշանուեցաւ Եորքի դուքսին հետ։ Առաջին անգամն էր որ կը տեսնէի Կալլէսի իշխանը, թէեւ պատկերը ամեն տեղ կը տեսնես Անգլիոյ մէջ։ Գիրուկ, մօրուաւոր, միջին տարիքով մէկն է իշխանը· շատ զուարթ կ'երեւէր· կը բարեւէ երկու կողմի բազմութիւնը։ Մարի իշխանուհին գեղանի աղջիկ մ'է և ժողովուրդը մասնաւոր համակրութիւն կը ցուցնէ իրեն. կը յիշուի հարկաւ թէ նախապէս Քլարէնսի վաղամեռիկ դուքսին նշանուած էր այս գեղանի իշխանուհին, և հիմա ալ նշանուած է կորսուցած նշանածին եղբօրը։

Կալլէսի իշխանին կառքին կը հետեւին ուրիշներ, որոց մէջ բազմած էին նմանապէս կայսերական ընտանիքի անդամներն։ Թագուհւոյն պատուակալ Տիկիններն և Պարոններն կ'անցնին իրենց կարգին· սոնց կը հետեւի հեծեալ զօրաց խումբ մը· յայտնի է հիմա թէ Թագուհիին գալուն քիչ մնացած է։ Ամեն մարդ իրար անցած է. Թափօրին գալիք կողմը կը նայինք. ծափերու և հուրրաներու ձայնը կը լսենք, ճերմակ Թաշկինակներ և սեւ գլխարկներ օդին մէջ կը շարժին. եւ զինուորական նուագածուք նորէն կը հնչեցնեն Ազգային երգը «Տէ՛ր փրկէ Թագուհին»։ Վեց գեղեցիկ ձիերէ լծուած բաց չքեղ կառք մը կը նշմարենք հիմա. Վեհ. Թագուհին բազմած է անոր մէջ։ Շատ մը տիկիններէ աւելի համեստ կերպով հագուած էր Թագուհին, սովորական հագուստով, ոչինչ շլացուցիչ և փառաւոր, ամեն բան չափաւորեալ պարզ։ Ժողովրդեան ընդհանուր համակրութեան մասին տարակոյս չկար բնաւ. ամեն կողմէ հուրրաներ և «Երկար ապրի»ներ Վեհ. Թագուհւոյն, որ պատմութեան մէջ եզական դէմք մ'է արդարեւ ո՛չ միայն իր երկարատեւ իշխանութեամբը՝ այլ և բնիկ բարքովն։ Շնորհալի կերպով, ձեռքի և գլխի շարժումներով կ'ողջունէր բազմութիւնը։

Զօրաց Թափօրին մէջէն կ'արժէ յիշել Հնդկականը։ Ասոնք յատկապէս Հնդկաստանէ Լոնտոն եկած էին այս օրուան հանդէսին ներկայ գտնուելու համար։ Ընտիր ձիեր հեծած, ամենախոժոռ համազգեստով և իրենց հրավառ աչքերով լաւ տպաւորութիւն մը կը թողուին։ Կային նաեւ Գանատայէ եւ Աւստրալիայէ յատկապէս եկած կամաւոր զօրքեր, որ նաեւ մասնաւոր ուշադրութեան արժանացան իրենց յատուկ համազգեստովն։

Ծովային զօրքերու խումբն է սակայն որ ամենէն աւելի կը ծափահարուի, ո՛չ միայն Նիւ-Եորքի մէջ այլ եւ Լոնտոնի մէջ իսկ։ Անգլիացիք նաւազներ և սոնց վերաբերեալները տեսնելէ չեն ձանձրանար երբեք։ Այդպէս էր և այս օր. ծովային զօրաց ցոյցը ջերմ ծափահարութիւններ խլեց հանդիսականներէ։

Նամակս պիտի փակեմ հոս, բայց չկարծէք թէ այս օրուան հանդէսին ամբողջ նկարագրութիւնը ըրած եղայ. բնաւ երբեք։ Լրագիրներէ կը տեսնեմ թէ ամենէն նշանաւոր մասը կայսերական հաստատութեան շէնքին ներսը տեղի պիտի ունենայ. Թագուհին պաշտօնապէս պիտի բանայ շէնքը. Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը պիտի նուիրագործէ զայն. հաստատութեան նախագահը՝ Կալլէսի իշխանը ուղերձ մը պիտի ներկայէ Թագուհւոյն՝ իր մօրը. պաշտօնական ուրիշ հազար և մէկ բաներ։ Բայց ատոնց վրայ ինչ որ գրելու ըլլամ, լրագիրներէ փոխ առած պիտի ըլլամ, քանի որ շէնքին ներսը տեսնելու շնորհքը առ այժմ կը զլացուի սովորական մահկանացուաց։ Աքեանն ալ ահապարանօք կը գրեմ, ամբողջ օրը ոտքի վրայ մնալէ վերջ։

ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

Լոնտոն, Մայիս 10

Ս. Խ.—Թայմզի Թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ ոչ մէկ օտար Թղթակից չէ ընդունուած, այլ Լոնտոնի մեծ Թերթերու ներկայացուցիչները միայն։

ՓՈԹԻ ԵՒ ՍՈՒԽՈՒՄ (*)

Յունիս 21ին առաւօտեան ժամը 6ին մեր նաւը կանգնած էր Փոթի քաղաքի առջեւ։ Բաւական ալեկոծ տեսարան էր. նաւահանգիստն հասնելու համար երկու կիսաբոլոր քարակոյտներու մէջ շինուած, որոնց մէջէն մի նեղ անցք, [illegible] Րիոն գետի բերանն, որու կազմած [illegible] հարաւային Թեւին վրայ է հիմնուած քաղաքն, գետի պղտոր բաց-կանաչ ջրի հոսանքը ծովու կապոյտ տարածութեան մէջ, և վերջապէս Փոթին իր յառաջնթաց մասնաւորներովն և տղմուտ ցամաքովը, [illegible] դէմ այնպիսի հակապատկեր կը ձեւացնէին, որ այս պէսպիսութիւնը դիտող աչաց համար առանց ուշադրութեան չէր կրնար անցնիլ։

Գիշերուան հանդարտ քնէն նոր արթնցած, հազիւ 4 ժամու ծովային ճանապարհորդութենէն թէեւ դեռ ոչ մի յոգնութիւն չը զգացած, այսու ամենայնիւ ցամաքն առանց հրաւիրման չէր և ես անյապաղ դուրս ելայ քարաչէն նաւամատոյցի վրայ, ուր երկաթուղւոյ կառքերը շոգենաւի համար զանազան տեսակ բեռներ բերած էին։ Նաւահանգիստն որ սկսած է շինուիլ 1863ին և որու վրայ կառավարութիւնն աչագին ծախքեր է կատարած, դեռ այն վիճակի մէջ չէ, շնորհիւ իր անյարմար դիրքին, որ ապահովութիւն ներշնչէ հոն պատսպարուող նաւերուն։ Փոթիի առջեւ, ալեկոծեալ ծովու արկածները կրող, ոչնչացող Նաւերու թիւը շատ փոքր չէ։ Փոթի Կաւկասիոյ համար առեւտրական մեծ նշանակութիւն ունեցած է մինչեւ 1878, իբրեւ Կաւկասիոյ դուռը Սեւ ծովու վրայ։

Այսու ամենայնիւ նա ունի դարձեալ իր կարեւորութիւնն և Կաւկասիոյ երկու մեծ արտահանութեան բերքերը՝ մարգանէս (manganèse) և եգիպտացորեն (maïs) իր քարափներու վրայէն կը բարձուին դէպ ի Եւրոպա։ Իր ամենածաղկած վիճակն եղած է՝ 1870ին, երբ երկաթուղի շինուեցաւ դէպ ի Թիֆլիս, մինչեւ 1877։

Փոթի՝ ցած դիրքի վրայ հիմնուած ճահճային քաղաք մի է, անտանելի բոյն առողջական ջերմի։ Բնակիչներու թիւը 5000ի կը հասնի, որոնց 300ը միայն հայ են։ Հայք այստեղ գլխաւորապէս առեւտրով կը զբաղին. ունին փոքրիկ եկեղեցի մի և ծխական դպրոց։ Հնութեան մէջ Փոթին նշանաւոր է եղած իբրեւ առեւտրական քաղաք Փասիս անունով, զոր հիմնած էին միլետացի գաղթականներ։ Բայց թէ ճշգրտապէս այժմեա՞ն Փոթիին տեղն էր հին Կողքիսի այն գլխաւոր առեւտրական կէտը, որ՝ ըստ Ստրաբոնի՝ միջնորդ կը հանդիսանար Չինաստանի և Հնդկաստանի մէջ կատարուած տուրեւառին, դեռ կարելի չէ եղած որոշ կերպով հաստատել, վասնզի պատմական ժամանակաց մէջ Փոթիի տեղագրական դիրքը մեծ փոփոխութիւններու է ենթարկուած։

Փոթիի գետը՝ Րիոն, որ է նախնեաց Փասիսը (ըստ տճկ. Ֆաշ) շատ յաճախ տիղմ և խիճ կը բերէ իւր հետ և կը լեցնէ իւր ծովային մուտքի բերնին վրայ, և բաւական դժուարութիւններ կը պատճառէ առհասարակ նաւարկութեան, թէեւ նաւահանգիստը նորա ազդեցութեան շրջանէն դուրս է շինուած։ Իւր ընդունած վտակներէն մէկը դեռ պահած է իւր հին-յունական անուան նշանակութիւնը, Hippos (ձի,) որ այժմ վրացերէն Ցխենիս-Ծղալի (ձիու-ջուր) կը կոչուի։

Այս ճահճային և տխուր քաղաքէն դեռ չը հեռացած՝ տեղական ժողովրդական կեանքի մէջ ի հնոց մնացած մի սովորութիւնը կուզեմ այստեղ յիշել։ Ամեն տեղ Մայիսի առաջին օրն առանձին նշանակութիւն ունի, և անհատապէս եւս՝ բայց մանաւանդ ընկերովի խրախճանօք կը տօնուի։ Արդ այն օրը Փոթիի համար աչագին կարեւորութիւն ստացած է։ Հին Փասիսի եզերաց վրայ վրական 2 ցեղեր, Մինգրելներն և Գուրիացիք, Մայիսի 1ին մեծ խմբերով և իրենց լուսագոյն կտրիճներովը կը հաւաքուին և նախնական ժողովրդական գնտակի խաղը կը խաղան, որուն կընկերանայ միշտ ըմբշամարտութիւնը։ Մեծ դէպք է այս երկու ցեղերու համար թէ այս խաղերու մէջ յաղթողը ո՞ր կողմն է. յաղթութեան արձագանգն ոչ միայն ամբողջ քաղաքը այլ բոլոր շրջակայ գիւղերը, գաւառներն և մինչեւ իսկ Բաթում ու Տփղիս ալ կը հասնի։ Աննկարագրելի է յաղթող ցեղին ցնծութիւնը. այն օրն աչագին գինւոյ կարասներ կը դատարկին, և քաջագործները ժողովրդական երգերուն միօրինակ և սուր աղմկալից ձայներով կը փառաբանուին։

⁂

Յունիս 20ի օրը ժամ 11½ էր երբ հասանք Օչեմչիրա գիւղը, որ ինքնին ծառազարդ՝ հարուստ անտառներու ստորոտի վրայ է հիմնուած, եւ շնորհիւ այս պարագային Սեւ ծովու կաւկասեան եզերքի վրայ միակ տեղն է ուր ընդարձակ անտառային արդիւնաբերութիւն կայ եւ փայտի արտահանութիւն ունի։ Կէսօրէն վերջ ժամը 3ն էր երբ հասանք Սուխում։

Ո՛չ Օչեմչիրա ո՛չ Սուխում շոգենաւը չի մօտենար նաւամատոյցին, այլ բայց կը կանգնի և ճանապարհորդ ու բեռ, առանձին նաւակներով կը տարուին ծովեզերք։

Սուխում քաղաքը՝ թէեւ իր բնակիչներու թուով շատ աննշան է, ընդ ամենը 1300 հոգի, բայց իր գեղեցիկ դիրքով, իր նաւահանգստով և մանաւանդ իր հնութեան նշանակութեամբն արժանի է ուշադրութեան։ Քաղաքը լի է պարտէզներով և հիմնուած է տափարակ գետնի վրայ, ուրմէ անմիջապէս վերջ կը սկսին բարձրաբերձ կանաչապատ լեռներ, որոնք Կաւկասիոյ լեռնաշղթային Թեւն են կազմած։

Սուխում բաւական հաճելի տեսարան կ'ընծայէ աչաց՝ քարաչէն երկյարկեան տըներովն, որոնք ընդարձակ պարտէզներէ շրջապատուած են։

Այստեղ Հայոց Թիւը 200ի չի հասնիր. ունին փոքրիկ քարաչէն եկեղեցի, որ պարզ տան արտաքին երեւոյթն ունի և մի ծխական քահանայ։ Ունին նաեւ մի ծխական դպրոց, որ յառաջադիմելու հանգամանք չունի։

Սուխում ընդարձակ շրջանին գլխաւոր քաղաքն է, և ունի 4 վիճակ, որոնց մէջ Գուդաութի վիճակը մեծաւ մասամբ Հայերէ բնակուած։

Քաղաքը՝ ինչպէս յիշեցի՝ տափարակ գետնի վրայ է հաստատուած, բայց կառք չկայ դեռ. կան տեսակ մի սայլեր մի կամ երկու ձիով (ֆուրգոն), որոնք կը կատարեն կառքի պաշտօնը։ Քաղաքին մօտ գեղեցիկ պարտէզներ և ծաղկանոցներ կան։ Ասոնց մէջ անուանի է մանաւանդ մէկն, որուն հռչակը տարածուած է ամբողջ ծովեզերքի վրայ։ Այս պարտէզը շինած է Սուխումի նախկին գաւառապետ Վէշենսկի. և վերջերս կաւկասեան նախորդ փոխարքայի որդին մեծ իշխան Ալեքսանդր Միխայլովիչ այնքան հաւնած է զայն, որ գնած է եւ իրեն համար ամարանոց կը կառուցանէ այնտեղ։ Պարտէզն առատօրէն ունի խաղողի որթեր, պտղատու ծառեր և նուրբ տնկեր։ Այստեղի ծաղիկները շատ անգամ ծախու կ'երթան բոլոր մերձակայ քաղաքները։

Սուխումի օդը շատ լաւ է, ջերմ եւ առողջարար։ Ծովային ընդարձակ հորիզոնն, որ ունի իւր առջեւ, առանձին հրճուանք կ'ազդէ քաղաքին դիտողին։

Յունիս 21ի գիշերը մնացի Սուխում, և երկրորդ առաւօտ կանուխ այնտեղէն ուղեւորեցայ դէպ ի Նովօ-Աֆոն (Նոր-Աթոս), որ Ռուսաց հռչակաւոր վանք է, եւ մանաւանդ վերջին տարիներս ռուսական ամենաբարձր անձանց, պաշտօնականներու և մեծ Թուով ուխտաւորներու այցելութիւնն է վայելած և կը վայելէ։

(*) ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅի մէջ Պ. Կ. Տէրեանի հրատարակած Ուղեգրութենէն քաղուած։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՕԴ ԿԱՄ ՄԹՆՈԼՈՐՏ. — ՕԴՈՅ ՖԻԶԻԳԱԿԱՆ ԵՒ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — ՕԴՈՅ ԾԱՆՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃՆՇԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — ՃՆՇԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅԱՒԵԼՈՒՄ ԵՒ ՆՈՒԱԶՈՒՄԸ. — ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԻԿ ԶԳՈՒՇԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Մարդս որ և իցէ ժամանակ կարող է ապրիլ առանց հացի և ջրոյ, բայց երբեք չէ կարող ապրիլ առանց շնչառութեան որ կը կատարուի օդին միջոցաւ. ուստի կրնանք հետեւցնել թէ մարդուս գոյութեանը նպաստող և անոր հետ յարաբերութիւն ունեցող ամեն տարրերուն մէջ ամենակարեւորն է Օդը։

Օդը՝ երկրագունդիս ամեն խաւերուն մէջ իսկ կը գտնուի և ամեն կողմը շրջապատող անտեսանելի և անշօշափելի կազային նիւթ մ'է որուն պաշտօնն է երկրիս երեսը բնակող բոլոր շնչաւոր մարմնոց (մարդկանց և անասնոց) ու հոն աճող ամեն տեսակ տնկոց կեանքը յարատեւ պահել, ըսել կուզեմ թէ այն տեղ ուր օդ չըկայ կեանք ալ չկայ, մինչեւ իսկ ամենափոքր ձկին և ամենէն աննշան բոյս մը չէ կարող ապրիլ պարապութեան մէջ։ Օդը թէեւ մարդուս կեանքը հաստատ պահելու համար կարեւոր նիւթ մ'է, այսինքն թէ շնչառութեան օգնող կարեւորագոյն մէկ տարրն է, ոչ թէ միայն մեր այլ և անասնոց թոքերուն մէջ մտնելով իր պաշտօնը կատարած կ'ըլլայ, և իր զանազան յատկութիւններովը մասնաւոր ներգործութիւն մը կ'ընէ, անոր վրայ և ահա այս մասնակի յատկութիւններն են օդոյ բնական ճնշականութեան և ծանրութեան նուազումը և յաւելումը, որոց մասին քիչ յետոյ պէտք եղած ծանօթութիւնները պիտի տամ և կարող պիտի ըլլանք հասկնալ թէ մեր առողջութիւնը կատարեալ վիճակի մէջ պահելու համար առողջապահիկ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնելու է։

Բնագիտական շատ մը փորձերով հաստատուած է թէ օդը առաձգական և ճընշական մարմին մ'է և ճնշական յատկութիւնը երկու մասի բաժնուած է, ինչպէս, օդը ծանր մարմին մ'է և աւելի ծանր երկրիս երեսը քան թէ բարձրաբերձ տեղեր, այնպէս ալ օդոյ ճնշումը բարձր տեղեր կը նուազի, իսկ երկրիս դէպի խորերն հետզհետէ կաւելնայ, ուրկէ կրնանք հետեւցնել թէ օդը մեր մարմնոյն վրայ տարբեր ներգործութիւն մը կ'ընէ իր ճնշման տարբեր աստիճանաց համեմատ, ուստի օդոյ այս յատկութեանը վրայ խորհրդածութիւններ կատարուելով վերջապէս օդաչափ գործին հնարուած է, որու միջոցաւ հաստատուած է թէ օդոյ բնական ճնշումը և ծանրութիւնը սնդիկի 76° բարձրութեան հաւասար է. սնդիկի բարձրութիւնը եթէ այս աստիճանէն պակաս ցոյց տայ, պիտի հասկընանք թէ օդին ճնշումը նուազած է, իսկ հակառակ պարագային՝ աւելցած, և սա աւելի զգալի կ'ըլլայ մեզի երբ բարձր լերան մը գագաթը ըլլանք, այն ժամանակ օդոյ ճնշումը նուազած ըլլալուն պիտի տեսնենք թէ մեր մարմնոյն վրայ ընդհանուր կամ մասնաւոր ներգործութիւն մը տեղի կունենայ, ինչպէս, օրինակի համար, օդը որ գլխաւորաբար երկու տարբեր կազերէ բաղկացած է, բորակածին (azote) որ օդոյ $^4/_5$ (76,99) մասը և միւսը թթուածին (oxygène) որ $^1/_5$ (23,01) մասը կը կազմէ, այս երկու տարրերն ալ փոփոխութեան ենթարկուելով պիտի պակսին և որովհետեւ հաստատուած է թէ շնչառութիւնը օդոյ թթուածնի միջոցաւ կը կատարուի, այսինքն թէ՝ իւրաքանչիւր շնչառութեամբ օդոյ թթուածնէն որոշեալ մաս մը մեր թոքերուն մէջ կը գրկենք, երբ օդոյ թթուածինը նուազի, շնչառութիւնն ալ կը խանգարուի և այն ատեն մէկ շնչառութեամբ առնելիք թթուածինը մէկ քանի շնչառութեամբ կարող պիտի ըլլանք առնելու եւ այսու Թոքերն ալ քիչ կամ շատ կրնան վնասուիլ այն պատճառաւ որ շնչառութիւնը պիտի կրկնապատկուի և հետեւանքն ըլլայ սաստիկ ախորժակ, դիւրամարսութիւն, սաստիկ ծարաւութիւն, սրտի արագ բաբախում, բաց աստի խուլութիւն, խելքի պտոյտ (vertige) և գլխացաւ, քթէ, բերնէ, ականջներէ եւն արիւնհոսութիւն տեղի կունենայ ինչպէս որ պատահած է Կէյլիւսաք անուն երեւելի գիտնականին, երբ օդապարիկով ճամբորդութիւն մը կ'ընէր իր մէկ ընկերոջը հետ։

Օդին՝ մեր մարմնոյն վրայ ըրած բնական ճնշումը օդաչափ գործիքին 76° բարձրութեան հաւասար ըլլալն արդէն ըսինք, այլ սակայն այս աստիճան բարձրութեան հաւասար օդոյ կենսական ծանրութիւնը 16000 քիլոկրամ հաշուուած է. ճնշման այս ծանրութիւնը թէեւ մեր աչքին շատ մեծ կ'երեւնայ և կ'երեւի ըսենք թէ այսչափ ծանրութեան տակ ինչպէս կրնանք տոկալ, օդոյ ճնշումը մեր մարմնոյն ամեն կողմերուն վրայ հաւասարապէս ըլլալուն, երբեք չենք զգար և ահա օդոյ բնական ճնշականութեան նուազումը փորձելու համար Կէյլիւսաք և Կլիւչէր անուն երկու գիտուններ 1804 Թուականին օդապարիկով ճամբորդութիւն մը կատարեցին որք մինչեւ 7200 մեթր բարձրերը ելան մեծ յաջողութեամբ, առանց հետզհետէ բարձրանալով՝ օդին ճընշման նուազումը ապացուցին (օդապարիկներն քանի որ բարձրանան իրենց արագութիւնը կը կորսնցնեն և երբ իրենցմէ թեթեւ օդի մէջ գտնուին այլ եւս բոլորովին անշարժ կը մնան), նախ՝ սանդիկաչափ ջերմաչափը 0էն 9,5 աստիճան վար և օդաչափ գործին ևս 32° ցոյց տուած է, ինչպէս նաեւ խուլութիւն այնպէս որ շատ մօտէն իսկ իրարու խօսակցութիւն չէին կրցած հասկնալ, դժուարաշնչութիւն, գլխացաւ ունեցած են, քթերնուն, բերներնուն, ականջնուն և մինչեւ իսկ մորթի ծակտիկներէն սկսած է առատ արիւն հոսիլ, որովհետեւ օդին նուազ ճնշականութեան պատճառաւ մեր կազմուածքին մէջ գտնուած բոլոր անօթներն իրենց բնական ճնշումը կորսնցնելով, այսինքն ըստ բաւականին օրինաւոր ճնշում մը չունենալով, երակներուն մէջ գտնուած արիւնը կ'սկսի դուրս հոսիլ։

Այս մասին պէտք է ուշ դարձնել սա իրողութեան վրայ թէ սրտի և թոքային որ և իցէ հիւանդութեան ենթակայ անձինք և կամ աւելի եւս այսպիսի հիւանդութեանց կանխատրամադրութիւն ունեցողներ պէտք չեն բարձր տեղեր բնակիլ և մինչեւ իսկ իրենց բնակարաններուն վարի յարկերն, վերիններէն աւելի նախընտրելի ընելու են։

Կազմութիւնը նիհար, մաղձային յօրինուածութեան տէր և դժուարամարսութեան ենթակայ անձինք բարձր տեղեր բնակելու են, որովհետեւ այնպիսի անձինք միշտ օդոյ նուազ ճնշականութեան պէտք ունին։

Ըսինք թէ երկրիս երեսէն դէպի ստորերկրեայ տեղերն օդոյ ճնշումը կաւելնայ և սա փորձով իսկ կը տեսնենք երբ խորունկ տեղեր իջնենք, որովհետեւ այն ժամանակ մեր ամբողջ մարմնոյն վրայ օդոյ սաստիկ ճնշում մը և ներգործութիւն մը տեղի կունենայ, սակայն և այնպէս մեր կարողութենէն վեր է օդին ճնշականութեան յաւելումը ճշգրտապէս որոշել և չափել, այսինքն գիտնալ թէ, օդոյ ճնշականութիւնը մինչեւ ո՞ր աստիճան բարձրացած է, քանի որ չենք կարող երբեք երկրիս շատ խորերը իջնել։ Մի քանի գիտուններ հետաքրքիր ըլլալով, այս մասին ձեռնարկներ ըրած և փորձած են բաւական խորերը իջնել օդոյ ճնշականութիւնը չափելու համար, բայց դժբաղդաբար, շատ դժուար կրցած են մինչեւ 600 մեթր իջնել, ուստի և օդոյ ճնշումը միայն այս կէտին մէջ չափելով վերջապէս հաստատ գաղափար մը չեն յայտնած և ահա այդչափ խորութեան մէջ իրենց կրած վընասներն են, շնչարգելութիւն, բազկերակի նուազ և տկար բաբախում և նաեւ միզելու յաճախակի զգայութիւն և վերջապէս բերներնուն սկսած է մեծ քանակութեամբ լորձունք վազել եւն։

Ընթերցողք՝ եթէ լաւ ուշադրութիւն ըրին մինչեւ հիմայ մեր խօսածներուն, օդոյ զանազան յատկութեանց և անոր՝ մեր մարմնոյն վրայ ըրած տարբեր ներգործութեանց մասին պէտք եղած ծանօթութիւնները ցոյց տալէ վերջ, յառաջ կը բերեմ նաեւ օդոյ և մանաւանդ հովին դէմ ընելիք առողջապահիկ սա հետեւեալ ամենապարզ կանոնները։

Մեր մարմինն երբ քրտնելու աստիճան տաքնայ, այն ատեն մորթին արտաքին երեսին վրայ գտնուած ծակտիկները կընդլայնին և այդ միջոցին երբ մէկէն ի մէկ պաղ օդին և կամ հովին ազդեցութեան տակ գտնուինք, շատ անգամ մահաբեր հիւանդութիւններու տեղի կուտանք, որովհետեւ քրտինքը ի վերջոյ շոգիանալով մեր մարմնոյն բնական ջերմութենէն մաս մը կը պակսի, ուրկէ յետոյ կ'ըսկսինք մսիլ եւ սովորաբար յառաջ գալիք հիւանդութիւններն են սրտի, թոքային և կուրծքի զանազան հիւանդութիւններ. այս բան տեղի կունենայ նաեւ հով եղած ատեն, նոյն իսկ հանդարտ օդին երբ դէմ առ դէմ եղած պատուհանները բանալով օդոյ հոսանքին (courant d'air) դէմ նստինք, ուստի զգուշանալու է քրտնած մէկէն ի մէկ տաքէն պաղ եւ կամ թէ հովին դէմ ելնելէ, այլ սպասելու է մինչեւ որ քրտինքը լաւ մը չորնայ։

Հովը՝ եղած ատեն՝ իրեն հետ խել մը վնասակար մարմիններ կը բերէ, ինչպէս՝ զանազան տեսակ կենդանային կամ բուսային փոշիներ, նա մանաւանդ հիւանդութեանց միքրոպներ որք ընդհանրապէս կը գտնուին օդին մէջ և որք շնչառութեամբ մեր թոքերուն մէջ մտնելով կը վնասեն եւ կամ թէ նոյն միքրոպներն իրենց տեսակին համեմատ խել մը հիւանդութիւններու ծնունդ կուտան, այս ըսելով կուզեմ հասկցնել թէ ամեն պարագայի մէջ կարելի եղածին չափ զգուշանալու է սաստկաշունչ հովերու ազդեցութեան տակ գտնուելէ, որ մի գուցէ իրեն հետ փոխանցական ո՛ և է հիւանդութեան մի միքրոպները բերած ըլլալով, այն հիւանդութիւններ մեր վրայ ալ ծնունդ առնէ։

Թատրոններ, եկեղեցիներ և ուրիշ ասոնց նման բազմութեան յատուկ տեղեր արդեօք ո՞ր աստիճան վնասներ կրնան հասցնել հոն գտնուողներուն. այսպիսի տեղ մը գտնուած ատեննիս շնչած օդերնիս շարունակ ապականեալ և փտառողջ է, որովհետեւ երկար ժամանակ հոն անցընելով, օդը շուտով կրնայ ապականիլ հոն ներկայ գտնուողներուն շնչառութենէն և նաեւ այն տեղ գիշեր ատեն վառուած ճըրագներէն յառաջ եկած ածխային թթուէն, որ իբր թոյն մեր մարմնոյն ազդելով նոյն իսկ արիւնը կ'ապականէ։

Որ և իցէ ժամանակ, մանաւանդ գիշեր ատեն, սենեակի մը մէջ ձգուած հոտաւէտ ծաղիկներ օդին մէջ հոտեր և ածխային թթու տարածելով՝ սենեակին օդը կ'ապականեն ու հոն գտնուողներուն սաստիկ գլխացաւ կը պատճառէ. ասիկա շատ անգամ մահաբեր կրնայ ըլլալ։ Վերջապէս եթէ մեր շնչած օդը մաքուր է՝ կեանքերնիս ալ կըրնայ անվտանգ մնալ միշտ։

ՏՈՔԹ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Երեկոյթի մը մէջ.

Հրաւիրեալներէն մին 10 շիշ շամպանեա կը խոստանայ այն անձին, որ ո՛ և է կենդանիի մը ձայնին ճիշդ նմանութիւն մը ընէ։ Ոմանք գորտի, ոմանք Թռչունի, ուրիշներ շան ձայներ կը հանեն, ու ոչ մէկը կը յաջողի. վերջապէս անկիւնը նստող անձ մը յանկարծ ոտքի վրայ կ'ելլայ «վայրկեան մը» գոչելով, և անձայն կը կենայ. մէկ վայրկեան վերջը կ'ըսէ. «ահա՝ պարոնայք ասիկա ձկան ձայնն էր» ու կը շահի մրցանակը։

⁂

Անգլիոյ քաղաքներէն միոյն մէջ հանրակառքերն (օմնիպիւս) առաջին, երկրորդ և երրորդ կարգ ունին իրենց մէջ, առանց սակայն նստարանի կամ հանգստութեան տարբերութեան։ Օտարական մը պատահմամբ այդ քաղաքը գտնուելով՝ կ'ուզէ ճըշդել այս խորհուրդը, և կը նստի հանրակառքերէն միոյն մէջ։ Տոմսակավաճառը ներս մտնելով կսկսի անցորդները գանձել, մի քանիներ առաջին կարգի գին կը վճարեն, մի քանիներ երկրորդ, իսկ մնացորդք, ընդ որս նաեւ մեր օտարականը, երրորդ կարգի՝ միեւնոյն կառքին մէջ և միեւնոյն նստարաններուն վրայ։

Օտարականը անհամբեր կսպասէր վերջաւորութեան, տեսնելու համար թէ ինչո՞վ պիտի զանազանուէին երեք կարգերը, երբ ահա կառքը զառիվերի մը առջեւ կանգ կառնու։ Տոմսավաճառը (բարձրաձայն) — Առաջին կարգի ճամբորդք տեղերնին նըստին. երկրորդ կարգի անցորդք դուրս ելլեն ու քալեն. երրորդ կարգի ճամբորդք դուրս ելնեն ու կառքը զառիվերէն վեր հրեն։

Գործնական մարդիկ են այս Անգլիացիք։

ՊԵՏԻԿ

ՑՈՒՇՔ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Աշխարհս միայն երկու բանի համար ժամանակ ունի, աշխատութեան համար՝ որ հաց կուտայ, եւ զուարճութեան համար՝ որ աշխատութիւնը մոռցնել կուտայ։

—Աւելորդապաշտութիւնը հաւատքին փըրփուրն է եւ նիւթապաշտութիւնը՝ ազատամտութեան մրուրը։

—Այն մարդոց Թաղումն, որը ճանչցուած եւ մոռցուած են, գերեզմանէ հանելու ազդեցութիւնը կ'ընէ մեր վրայ։

—Կարելի է շատ սէր ունենալ առանց հաւատք ունենալու, բայց սէրը չէ որ կը փրկէ զմեզ՝ այլ հաւատքը։

—Արդարութիւնը նոյն իսկ մարդասիրութիւնն է։

—Ինչպէս ժամացոյցին ճօճանակը յաջէն ձախ կ'երթեւեկէ, այնպէս ալ կեանքը վշտի եւ ուրախութեան մէջ կը տատանի։

—Մարդիկ կան որ քեզ չեն ներեր իրենց պէտք չունենալուդ։

—Մարդուս սրտին հաճելի է միշտ այն բանը զոր ինքը ցանած է։

—Երջանկութիւնը տարօրինակ բան մ'է, ժամանակին եւ սեռին համեմատ կը փոխուի։ Տասը տարեկան աղջկան մը համար, երջանկութիւնը խաղալիքի մէջ կը կայանայ. տասն եւ հինգ տարեկանին՝ ամուսնոյ մը, քսան տարեկանին՝ սիրահարի մը, տասնըեօթ տարեկանին՝ զաւկի մը, քսան եւ հինգ տարեկանին՝ ադամանդներու, եւ երեսուն տարեկանին, զուարճութեան։ Որքան ուսումնասիրելու բան կայ այս հետաքրքրական նիւթին վրայ։

—Աշխարհիս մէջ մարդ երեք տեսակ բարեկամ կ'ունենայ, առաջինը՝ անոնք որ քեզ կը սիրեն, երկրորդը՝ անոնք որ քեզ համար անտարբեր են, եւ երրորդն անոնք՝ որ քեզ կատեն։

Տ. Զ.

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 31 յունուար 1893

ՊԱՀԱՆՋՔ

	Օսմ. Ոսկի	
Բաժինք չգանձուած	5.500 000	
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	1.109.085	52
» ի մասնաճիւղս	700.111	14
Գանձելի փոխանակագիրք	1.714.750	58
Պետական արժեթուղթք	1.440.000	
Զանազան արժեթուղթք	4.478.317	36
Ընթացիկ հաշիւք կայսերական գանձուն—«պարտականք»	1.393.575	37
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	3.186.568	54
Փոխատուութիւնք արժեթղթոց և ապրանաց վրայ	3.388.727	46
Անշարժ և շարժական գոյք	68.047	25
Զանազանք	44.469	89
	23.023.653	11

ՊԱՐՏՔ

	Օսմ. Ոսկի	
Դրամագլուխ	11.000.000	
Պանքանօթք ի շրջաբերութեան	941.206	
ի Կ. Պոլիս և ի մասնաճիւղս	»	
Վճարելի փոխանակագիրք	1.985.973	51
Ընթացիկ հաշիւք կայսերական գանձուն—«պահանջելիք»	»	
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք—«պահանջելիք»	6.271.784	23
Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	1.738.988	41
Պահեստք զանազանք	439.054	57
Վճարելի շահաբաժինք	8.641	97
Զանազանք	638.004	42
	23.023.653	11

Վաւերացեալ ճշգրտութիւնն ըստ ատենագրաց

Տնօրէն
Լ. ԼԱ. ՖԻՒԱՆԺ

Ընդհ. Տնօրէն
ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹ

Վարձու մեծ տուն մը կահուած, 14 սենեակներով, Եէնի-քէօյի բարձունքին վրայ, ուսկից փառաւոր տեսարան մը կը պարզուի Վոսփորի վրայ։ Դիմել լրագրոյս գրասենեակը։
576 3—5

Սնունդք տղայոց—Ֆոսֆաթին Ֆալիեռ

ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՐԱՆ, ԳՐԱՏՈՒՆ, ԹՂԹԱՏՈՒՆ
Գ. Պաղտատլեան

ՊՆԱԿՔ ԽՈՇՈՐԱԳՈՐ

Լաւագոյն թղթի վրայ վայելուչ տիպով, հսկայ մեծութեամբ ներկայացուած են մանուկ աչքերու Հայերէն գրերն ու թուանշանք: Առաջին տախտակը յատկացուած է բոլորագրի եւ թուանշանաց, իսկ Երկրորդը գլխագրի, կէտերու եւ նշանաց:

Մասնաւոր խնամով պատրաստուած այս Այբբենը կոչուած է մեծ եւ զգալի պակաս մը լնուլ ոչ միայն Մանկապարտէզներու եւ Դպրոցներու՝ այլ ամեն տան մէջ, ուր մանուկն սկսած է արդէն խօսիլ:

Այս պնակը կարելի է գործածել Քերականէ յառաջ զանազան եղանակաւ. տախտակի կամ պաստի կամ խորանարդ փայտերու վրայ փակցունելով, կարելի է նաեւ մկրատելով իրարու յօդել եւ կազմել վանկեր բառեր եւյն.

ԳԻՆՆ Է 1 ԴԱՀԵԿԱՆ

ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՔԵՐԱԿԱՆ ՀԻՆ ՈՃՈՎ

Թուղթ, տպագրութիւն եւ կազմ լաւագոյն են. Գինն անհաւատալի աժան

100 հատը 5 ղրուշ

Կեդրոնատեղին է Պաղտատլեան գրատուն, Սուլթան համամ 14.

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի շահանէ իչուն ալընաճագ քէօմիւրին միւնագասասընա պազարլըգլա ճաղըլընտան Թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպէհ կիւնլէրի Խազինէի ճէլիլէի մէզքիւրէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր։

1 մայիս 309 2—3

ԻԼԱՆ ԳԱԶԸ ՄԷՐԱՍԻՔԷՐԻ

17,000 իլա 34,000 ատէտ բիւսկիւլ. 17,000 իլա 4,000 ատէտ ֆէս. 4,000 իլա 8,000 գըրէլի ճէտիտ բամուգ. 205,000 իլա 43,000 մէթրօ գանավաչօ. 4,545 իլա 9,000 մէթրօ ըլվանիւք պէզի. 3 000 իլա 6 000 մէթրօ պէզ. 2 450 իլա 4 900 գըրէլի ճէտիտ եազըլը քէչէ սախթիեանը. 2,450 իլա 4 900 գըրէլի ճէտիտ եազըսըզ քէչէ սախթիեանը. 4,000 իլա 8,000 մէթրօ գալըն գօզանէ պէզի. 180,000 իլա 360,000 մէթրօ ինճէ գօզանէ պէզի. 100,000 իլա 200,000 մէթրօ չատըրլըգ գալըն գօզանէ պէզի. 100,000 իլա 200,000 մէթրօ սաթարլըգ ինճէ գօզանէ պէզի. 25 000 իլա 50,000 թօբ ամէրիգան պէզի. 10,000 իլա 23,000 չիֆթ սարը թէլ գօրճա. 15,000 իլա 38 000 չիֆթ սաղիր պէյազ թէլ գօրճա. 2,700 իլա 5,400 գըրէլի ճէտիտ սարը թէլ. 350,000 իլա 70,000 ատէտ պէեազ սիւվարի տիւյմէսի. 200,000 իլա 400,000 ատէտ 3 նումերօլը բիեատէ տիւյմէսի. 17,500 իլա 35,000 ատէտ թօբ ալամէթլի քէպիր տիւյմէ. 2,000 իլա 4,000 ատէտ այ եըլտըզլը գայիթ տիւյմէսի. 80 000 իլա 160 000 ատէտ պէեազ մատէն բուլ. 50 000 իլա 100,000 ատէտ սիեահ քէմիք մատէն բուլ. 12,500 իլա 25,000 ատէտ մուտէվվէր մատէն բուլ.

Իւչիւնճի օրտուի հիւմայուն իչուն 309 սէնէսինէ մախսուսէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մահալլինճէ մէվզուի միւնագասայա գօնուլան էշեաէն պալադա մուհարրէր 23 գալէմ էշեայը իհալէի գաթիէէ օլանլարը Թարիխը իլանտէն իթիպարէն 14 կիւն խիթամընա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

Նօ. 5 1—3

Նիզամիեէ խարճիեէ պուլունան Փապրիգալար լազըմ էսի իչուն միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան երէյ մատէն քէօմիւրինին մայիսը բումինին 4 ինճի սալը կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իթթէսի կիւնի 100 տէ 5 Թէմինաթլարը գապուլ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթասըրնա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 3 2—2

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4 056 900
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած ճանաչուած երաշխաւորութեամբ մեծ դժուարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիմել Ընկերութեանց, նաեւ իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ վճարած Հասոյթն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 · ՄԱՐԻԹԱՅՄ · ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամաթղթերն խիստ օգտաւոր պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կ· սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայի և Պաթումի միջեւ կանոնաւորեալ գիծ

«Մինկրէլի» շոգենաւը մայիս 16ին երեկոյեան ժամ 5ին (Ք. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

«Արմէնի» շոգենաւը, մայիս 23ին Մարսիլեա պիտի ուղեւորի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]

Նաւուղղէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալ
ԹԻՄՈԹԷ ՌԸՇՈՒԼ
Մումհանէ Ալթը Փրանսը

477

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Լիվերբուլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՍՈՆՍ ԷՆՏ ՔՕ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճելօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բռանկէր	1700
Ապօլլօ	3500	Կիթանօ	2200	Բլէյթօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բոլօ	1000
Արիոսթօ	2000	Կրէցիանօ	2200	Քուիթօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Ռօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Ռօմէօ	3500
Գէյմիօ	2600	Եակօ	5000	Ռօզարիօ	3500
Գալիփսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Գէլօ	2000	Սանթօ	8200
Գէյթօ	2000	Գօլփինօ	4200	Սաֆֆօ	2000
Գօմօ	2700	Լօքօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնթօ	4300
Չիլօ	3500	Լէանտրօ	4500	Թօ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօռնօ	3000	Թասօ	1200
Տակօ	2500	Մալթէ	1500	Թօլէտօ	2800
Տալմաթօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրքուաթօ	900
Տիտօ	4800	Մարթէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տօմինօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուռնօ	5000
Տայնամօ	2600	Մուրիլլօ	3100	Ուէկօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տէֆֆէնտըր	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Հրմնօ	200
Ֆալգըն	800	Օփօրթօ	4500	Զէրօ	140
Ֆայտօ	700	Օթթօ	2000	Թուրքօ	120
Էճիփթըն Մոնարք					8000
Բըրշըն Մոնարք					8000
Լիտիըն Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւնք կ'ընծայուին

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԼՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

293

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՍՏԵՓԱՆԱՔԻ Կ. ՊԵԶՄԱՃԵԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Մուրէէ խան, Վոյվոտա փողոց Թիւ 2

Մեր դրամատունը կ'ընդունի առեւտրական կամ սեղանաւորական ամէն ձեռնարկ ի մայրաքաղաք եւ օտար երկիրներ, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով, բաժնեթուղթի վրայ փոխատուութիւնք գանձմունք աստ և յօտար երկիրս, վճարում տոկոսի կտրոններու եւ պանքտոմներու, ի հրամանի տոմսեր կը յանձնէ մեծ և փոքր Ցունաստանի, Իտալիոյ եւ Թուրքիոյ վրայ։ Եւրոպական տէրութիւններէն երաշխաւորեալ վիճակահանութիւններու պարտաթուղթեր թէ կանխիկ թէ ամսական 20էն 100 ղրշ. վճարումներով եւ ամէն դիւրութիւնք յաճախորդաց վիճակահանութեանց եւ շահերու գանձման քոնթրոլին։ Ի ստորեւ նշանակեալ պարտաթուղթերէն ամէն գնող առաջին վճարումէն տէր կ'ըլլայ պարտաթուղթին՝ պաշտօնագրով մը որուն կը միանայ պարտաթուղթին թիւը կրող նամակ մը և այդ թուականէն իրաւունք կունենայ ամէն վիճակահանութեան, և թիւն ելնելուն պէս իրաւունք ունի իր շահած գումարին ամբողջական վճարման։ Գնուած բաժնեթուղթին տոկոսները գնողին կը վերաբերին առաջին վճարումէն իսկ։ Աւելորդ է պարզել բոլոր առաւելութիւնն որ յառաջ կուգայ պարտաթուղթեր գնելու այս միջոցէն այն անձանց համար որք ամիսը փոքր դրամներ ունին տրամադրելի։ Եւ որք օգտակարապէս և երաշխաւորութեամբ կարողէն ի կիր առնուլ իրենց փոքր խնայողութիւնները՝ յոյս ունենալով հարստութիւն չինել առանց զոհողութեան։ Միակ միջոց կարենալով ամիսը 20էն 100 ղրուշ տրամադրելի ընել պարտաթուղթերու գնման համար, առանց վնասու, նոյն իսկ եթէ բախտը նպաստաւոր չըլլայ ժամանակէ մը ետք կը տիրացուի տոկոս բերող պարտաթուղթի մը, 200էն 500 Փր. դրամագլխոյ մը։

387

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵ	Տարեկան վիճակ-ահանութեանց թիւը	Մեծ թիւերուն գումարը		քուբօնին տարեկան վճարումը	
Ցունաստանի Ազգ. Պանքան 4 %	3	Թիւ 27,	Ֆր. 300,000	Ֆր. 16	ղրշ. 100
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 3 %	6	,, 591,	,, 1,060,000	,, 15	,, 100
Անվերս քոմինալ փարիզ 3 %	4	,, 352,	,, 1,500,000	,, 12	,, 100
Քրէտի ֆօնսիէ եգիպտական 3 %	12	,, 312,	,, 1,500,000	,, 7.50	,, 50
Քրէտիթ Ֆոնսիէ տը Ֆրանս անտոկոս	2	,, 444,	,, 314,000	,, 7. 5	,, 20
Անվերսի Քոմինալ Պրուսէլ քաղաքին	6	,, 141,	,, 295,000	,, 2.50	,, 20
Սամ. պարտաթուղթ անտոկոս	6	,, 300,	,, 3,600,000	,, ...	,, 20

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ՇԹԱՅՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ

Մարդոց, Տղայոց, Կանանց, Օրիորդաց և փոքրիկ աղջկանց համար

Բարաքէօյի հրապարակը, Թիւ 20, մեծ վաճառակուն Պորսաի և Եէնի Ճամի փողոց, Թիւ 8, Թիւնէլին մօտ։ Աչնան եւ ձմրան եղանակներուն համար մեծաքանակ հանդերձներ բերուած են ՄԱՐԴՈՑ, ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նորելուկի ձեւերուն այնքան ճոխ և բազմազան մէկ ընտրութեամբ որ զբանչացուցիչ պիտի առնէ որչափ ընտիր ճաշակի, տեսակի և դիմացկունութեան նոյնչափ ալ հանդերձներու գնոց գերագոյն աժանութեանն կողմէ։

Կանանց, օրիորդաց և փոքր աղջկանց զգեստներու ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՃԻՒՂԸ որք կը պարունակէն մեծաքանակ մանթօներ, բաճկոններ, ժաքէթներ (ժաքօնէզ) մետաքսեայ աստառով և առանց աստառի, սուգի զգեստներ, ուղեւորութեան մանթօներ, անջրանցիկներ, երկար և կարճ վերարկուներ, թաւշապատ և մուշտակաւոր ժաքէթներ, մուշտակաւոր ռոթոններ, ինչպէս նաեւ մեծ մթերք օրիորդներու, փոքր աղջիկներու և մանուկներու համար, ամենաընտիր ճաշակով և փայլեցութեամբ։

Գիները չորրորդ կէրպով համեստ են

354

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամէն երկու շաբաթ կը ճամբորդեն Լիվերբուլէ և Ալեքսանդրիոյ միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Օրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բաւոնիա	5587	Ագլէա	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեքք	2,43	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Շէրբուրկ	1614		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քրինկ, Լիվրբուլէն աստ կը հասնի դէպի ամսոյս 23ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլէ և Մէտիթէրանէի միջեւ ճամբորդ շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոպուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրօս	4000	Օսայրիս	8000
Օռմանլի	4000	Նեֆթիս	8000
Սէսոստրիս	3250	Իզիս	3000
Թիպը	3250	Լոթիւս	800
Մալթէզ	3250	Օլիմբոս	800
Մարիօթիս	3250	Ասեկլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուլիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

292

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1892, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ...	6 00	6 30	7 00	7 30	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 ...	6 30	...	...	...	...
Գումգափու ...	6 09	6 41	7 09	7 39	8 40	9 9	9 40	10 9	10 39	11 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 41	5 10	5 39	6 09	6 39	...	...	...	...
Եէնի–գափու ...	6 13	...	7 13	...	8 44	9 13	9 44	10 13	10 43	11 13	11 46	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 45	5 14	5 43	6 13	6 43	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 19	...	7 19	...	8 50	9 18	9 50	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 51	5 20	5 49	6 19	6 49	...	...	...	...
Եէտի–գուլէ ...	6 23	6 53	7 23	7 48	8 54	9 20	9 54	10 20	10 54	11 23	12 09	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	4 24	4 56	5 25	5 55	6 23	6 55	...	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 36	7 12	7 36	8 03	9 08	...	10 8	... ...	11 8	11 34	12 19	... ...	2 04	...	3 03	3 38	4 37	5 06	5 37	6 07	6 33	7 7	...	...	...	...
Այ Ստեֆանոս ...	...	7 26	...	8 12	9 17	...	10 17	... ...	11 17	11 44	... ...	... ...	2 13	...	...	3 47	4 47	...	5 46	6 17	...	7 16	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	7 36	...	...	...	...	...	... ...	... ...	11 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 26	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61				
	Առաւօտ										Իրիկուն															
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	7 15	...	...	...	...	...	...	...	... ...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	...	...	...	...
Այ Ստեֆանոս ...	6 25	...	7 24	...	8 30	...	9 30	... ...	10 30	11 25	... ...	12 57	...	...	2 25	...	3 57	4 58	...	5 58	...	7 22	...	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 34	7 13	7 36	8 12	8 41	...	9 41	... ...	10 40	11 40	12 40	1 10	...	...	2 34	3 11	4 06	5 09	5 33	6 08	6 38	7 44	...	...	...	...
Եէտի–գուլէ ...	6 50	7 24	7 47	8 24	8 53	9 25	9 53	10 25	10 52	11 55	12 52	1 24	1 52	2 25	2 50	3 22	4 21	5 23	5 52	6 22	6 52	8 07	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 56	7 28	7 51	8 28	8 57	9 28	9 57	10 28	10 56	11 58	12 56	1 28	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	5 27	5 56	6 26	6 56	...	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի–գափու ...	7 02	7 34	7 57	8 34	9 03	9 34	10 03	10 34	11 02	12 04	1 02	1 34	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 33	6 02	6 32	7 02	...	...	...	...	...
Գումգափու ...	7 08	7 38	8 01	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 38	6 08	6 38	7 08	8 23	...	...	...	...
Կ. Պոլիս ...	7 16	7 46	8 09	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 46	6 16	6 46	7 16	8 32	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռու կայարանաց միջեւ բոլոր կառախմբից մէջ միայն ընդունուին։ 1
Նոր տնօրինութիւն, Թիւ 8. 10. 14. 43. 47 և Թիւ 49 կառախումբերը միայն վայրկեան մը կանգ պիտի առնեն ի Ջէյթուն-Պուռնու։

ՃՇՄԱՐԻՏ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

ԵՒ ՀԱԿԱԼՈՐՁԱՅԻՆ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԸՍՏ ԴԵՂԱԳԷՏԻՆ **D. GUILLIÉ**
Ի ՁԵՌՆ ՏՕՔԹՕՐ **PAUL GAGE FILS**, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ
Միակ տեղի այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris

Աշխարհիս զանազան երկիրները յառաջ կը բերեն իրենց յատուկ հիւանդութիւններ որք տարբեր են, ոմանք առողջապահական անմաքրութեանց, այլք հողին, կլիմային եւ բարեխառնութեան բնութեան։

Ի Թուրքիա, այդ հիւանդութիւններն են գլխաւորապէս փայծաղի, լեարդի եւ աղեաց բորբոքումները ջերմախառն ալքաւորութիւնք, ճահճատենդ եւ ժամատենդ, ստամոքսացաւութիւնք, թանչք, եւ [illegible], կրիր եւ [illegible]։

Այս ծանր հիւանդութիւնք, որոցմով մանաւանդ Եւրոպացիները կը վարակին՝ մինչեւ օդին [illegible], յաճախ բաւ մը չեն դրուիր եւ այս տղայոց [illegible] գրեթէ միշտ վտանգի կ'ենթարկէ հիւանդաց կեանքը։

Հիւանդութիւնը սկսելէն վերջ երբ աւելի առաջին առանձ յանձնարարուած միջոց եւ միջոցներով զօրացուցիչ [illegible], բարեխառնիկ կեղեւներ դառն կ'ելնեն եւ չեն կրնար վերականգնել արեան [illegible]։ Մահացողական ուղիները կը զօրանան, [illegible] քաղցրաւորիչ ազդեցութիւնը կը բառնայ, [illegible] այս երկրին անգորով հիւանդութեանց, որ այնքան յաճախադէպ են եւ այնքան վտանգաւոր։

Այսպիսի փափագելի արդիւնքը ձեռք բերելու համար մէկ դարմանի մը կայ որ Եւրոպայի եւ Արեւելքի կիրառուած միակ երկրաց մէջ, որպիսիք են՝ հարաւային Ամերիկա, Հնդկաստան եւ Ալժէրի, եւ արժանաւոր բժշկական [illegible] յառաջ կը բերէ, նոյն իսկ ամենէն յուսահատ պարագայներու մէջ։

Այս բաղադրին դարման՝ տօքթոր GUILLIÉ ի ՀԱԿԱԼՈՐՁԱՅԻՆ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԷԼԻՔՍԻՐՆ է։

Այս ԷԼԻՔՍԻՐ բարեխառն ազդեցութիւն ունի միանգամայն իր յատկութեամբ, [illegible] զոր, որպէս կ'ընեն այս կարգի ուրիշ դեղեր, թէ զօրացուցիչ եւ թէ զովացուցիչ է. կ'օգնէ եւ կ'ուղղէ բոլոր ներքիններ. [illegible] զանազան գործարանաց։ [illegible] [illegible] այն օրուան յորում կը գործածուի այդ դեղը, [illegible] իսկ կրնայ ստորինուիլ հաւասար յաջողութեամբ, առանց երբէք սեղի [illegible] դէպի։

Գինն ի Թուրքիա, շիշը 6 Ֆր. կէս շիշը 3 Ֆր. 50

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Եշ. 3 15 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 3ին յետ միջօրէի։
Եշ 4 6 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Երեքշնի Համբ,
Կշ. 5 17 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Կշ. 5/17 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստներ մինչեւ Պօթի առաւօտեան ժամ 11ին։
Հ. 6/18 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ — Մայիս 4/16, երկուշաբթի օրը կ'ելլէ դէպի Պարսից նաւահանգիստները մեկնող ու Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիէսթի Պէյրութ, Յոպպէ, և Պոր-Սայիտ գացող շոգենաւն։

19

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1893 Ապրիլ 15էն սկսեալ մինչեւ Մայիս 19

(Բոլոր կիւրակէ օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ ելնող շոգենաւուց երթեւեկութիւնը

Ժ. Վ.

11 40 Եէնիմ. Մէզար. Պէյ. Թարաբ. Եէնիք. Ր. Հիսար (Ր. Հիսարի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 38
12 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիք. Թարաբիա Եէնիք. Պալթ. Ր. Հիսար (Ր. Հիսար շոգ. ին կը հաղորդակցի). 39
1 15 Բ. և Ա. Գավաք Եէնիմ. Մէզար. Պէյք. Թարաբ. Պէյքօզ Բ. Պաղչէ Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթաք. (Գանտիլլիի շոգ. ին պիտի հաղորդակցի). Ուր. նէրը Օրթ. է զատ Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ. 2
2 — Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէյլիքօզ Թարաբիա Եէնիք. (Եէնիք. շոգ. ին կը հաղորդակցի) ուրբաթ օրերը Պէյք. Ր. Հիսար պիտի հանդիպի։ 42
2 30 Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պալթ. Ր. Հիսար Պէշէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ [բացի ուրբաթէ] 21
2 40 Եէնիմ. Մէզար. Պէյք. Թարաբ. Պէյքօզ Անատ. Գավաք երկրը անցնելով մինչեւ Գանտ. եղած նաւամատոյցներէն հանդիպելով Օրթաք. պիտի երթայ. Գանտիլլիի շոգենաւուն պիտի հաղորդակցի և ուրբաթները բացի Օրթաք. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիկթաշ 19
3 5 Եէնիմահ. Մէզար. Պէյք. Թարաբ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պալթ. Ր. Հիսար. Ր. Հիսարի շոգ. ին կը հաղորդակցի. ուրբ. օրերը Պէշէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 41
4 15 Եէնիմ. Մէզարբ. Պէյլիք. Թարբ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պալթ. Ր. Հիսար Պէշէք Պէշիկ. Պէշէքի շոգենաւուն կը հաղորդակցի, ուրբաթները Արնվ. Գուրչ. Օրթ. 39
5 45 Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիք. Թարբ. Պէյքօզ Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պալթ. Ր. Հիսար Պէշէք Արնվ. Գուրչ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ. 19
7 — Եէնիմ. Մէզար. Պէյլիքօզ Թարաբ. Պէյքօզ Պաղչ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիկ. Իսկ. 22
8 — Ա. և Ր. Գավաք Մէզար. Պէյք. Թարաբ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 32
10 10 Եէնիմ. Մէզար. Պէյ. Թարաբ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշիկ. 33

Եէնիքէօյէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

12 5 Եէնիք. Ստէնեա Միրկ. Պալթ. Ր. Հիսար Պէշէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 19

Պէշէքէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

11 30 Պէշէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. 23
12 — Պէշէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. 41
12 30 Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ [բացի ուր. է] 23
12 30 Պէշէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 19
1 — Պէշէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 23
1 35 Ր. Հիսար Պէշէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 38
2 15 Պէշէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 19
2 50 Օրթաք. էն ուղղ. կամուրջ. բացի ուր. է 20
3 — Պէշէք Արնվ. Գու. Օրթ. Պէշիկ. 2
3 35 Պէշէք Արնվլ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 25
4 5 Ր. Հիսար Պէշէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գալաթ. բացի ուրբաթէ 33
4 5 Օրթ. ուղղ. կամուրջ բացի ուրբաթէ 32
4 35 Պէշէք Արնվլ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. բացի ուրբաթ օրերէ 34
5 15 Պէշէք Արն. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկթ. ուրբաթները 20 վայրկեան վերջը 42
10 10 Պէշէքէն ուղղակի կամուրջ 42

Ասիական եզերքէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

11 30 Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. 33
11 45 Պէյքօզ Պաղչէ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթաք. (Գանտ. պիտի հաղորդ.) (Ուրբաթները բացի Օրթաք. էն Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.) 23
12 20 Պէշէք Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիկ. [բացի ուրբաթէ] 34
12 40 Պէյքօզ Պաղչէ. Չուպ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզ. Իսկ. Պէշիկ. Գուզ. 25
1 30 Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. 33
2 — Պէյքօզ Բ. Պաղչէ Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. [Գանտիլլի շոգ. ին կը հաղորդակցի]. Ուրբ. ները բացի Օրթ. է Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. 20
45 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ Գուզկ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 24
3 15 Պէյքօզ Բաղչէ Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտ. Օրթ. (Գանտիլլիի շոգենաւին կը հաղորդակցի. ուրբաթները Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. պիտի հանդիպի) 32
4 5 Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ. 38
4 30 Պէյքօզ. Բաղչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Պէշիկ. Գանտ. շոգ. ին կը հաղորդակցի ուրբաթները Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. 23
5 10 Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ. բացի ուրբաթէ 20
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Իսկ. Հինգշ. օրերը Օրթ. և Պէշ. չհանդիպիր] 25
9 — Պէյք. Թարաբ. Պէյք. Բաղչէ Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Իսկ. 21
10 10 Պէյքօզ. Գանլ. Ա. Հիսար Չէնկ. Պէյլ. Պէշիկ. Իսկ. [բացի ուր. է 34
10 15 Գանտիլլիէն ուղղ. կամուրջ. 23
11 — Գանտ. էն ուղղ. կամուրջ. (բացի ուր.) 19
11 — Չէնկէլ. էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 22
11 55 Գուզկ. Իսկ. բացի ուր. է 11

(Բոլոր կիւրակէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 40 Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Ր. Հիսար ուրբաթները ժամ 1 ին ուղղ. Ր. Հիս. 33
1 15 Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Պէշէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարբ. Պէյք. Մէզար. Եէնիմ. 41
2 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնավ. Գանտ. ուրբաթները Ր. Հիսար 34
2 30 Պէշիկ. Օրթաք. Արնվլ. Պէշէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թրբ. Պէյլք. Մէզար. Եէնիմահ. 39
3 20 Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնավ. Գանտ. բացի ուրբաթ օրերէ 38
3 5 Գալաթ. Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Չէնկ. Պէյլ. Արնվ. Գանտլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բաղչ. Պէյ. Թարաբ. Պէյք. Մէզար. Եէնիմ. ուր. նէրը 3 35 ին 22
4 — Պէշիկ. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պէշէք Ր. Հիսար Պալթմ. Ստէն. Եէնիք. Թարբ. Պէյլիքօզ Մէզարբ. Եէնիմահ. 19
4 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Գանտլ. բացի ուրբաթ օրերէ 20
5 15 Իսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Պէշէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ. 25
6 — Գալաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէշէք. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյքօզ. Թարաբ. Պէյլիքօզ. Մէզար. Եէնիմ. Գավաքներ. 32
7 — Պէշիկ. Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ր. Հիսար Պալթ. Գանլ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյք. 21
8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնավ. Պէշ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյ. Մէզար. Եէնիմահալլէ 33
9 35 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պէշէք 42
10 — Ր. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարաբ. Պէյօ. Մէզար. Եէնիմ. բացի ուրբաթէ 20
10 5 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պէշէք Ր. Հիսար Պալթ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյլք. Մէզարբ. Եէնիմ. (ուր. նէրը 10 վայրկեան յետոյ) 39
10 45 Ր. Հիսար Պալթ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարաբ. Պէյլիքօզ Մէզար. Եէնիմ. (ուրբաթները չելլեր) 32
11 20 Եէնիք. Թարբ. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ. 42
11 35 Պէշէք Ր. Հիսար Պալթ. Միրկ. Ստէն. Եէնիք. 19

Կամուրջէն Արնաւուտգիւղ Եէնիգիւղ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

12 25 Ուղղ. Պէշէք 22
1 — կամուրջէն ուղղ. Ր. Հիսար 38
2 55 Ուղղ. Պէշէք 25
10 35 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէշէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Եէնիք. Բ. Պաղչ. Պէյք. բացի ուր. է 25
11 15 Գալաթ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէշէք Ր. Հիսար Պալթալ. Եէնիք. 24
11 45 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէշէք 22
12 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվլ. 33

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

1 30 Իսկ. Պէյլ. Չէնկ, Պէշէք 19
2 45 Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպուքլը Բ. Պաղչէ, Պէյքօզ 23
3 15 Իսկ. Պէյլ. Չէնկ. Ր. Հ. բացի ուր. է 33
4 20 Իսկ. Պէյլ. Չէնկ. Պէշէք ուրբաթ. Պէշ. և Գանտիլլի 42
8 45 Իսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Բ. Պաղչէ Պէյքօզ 34
9 30 Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. 28
10 20 Պէշիկ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաղչ. Պէյք. Մէզարբ. Ր. Ա. Գավաքներ. 38
10 30 Պէշիկ. Պէյլ. Չէնկ. ուր. օրերը Իսկ. Գուզկ. Արնվ. Գանտ. Ր. և Ա. Հիսար Միրկ. Եէնիք. 22
10 40 Իսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 19
11 — Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլքէօյ Վանի Գանտ. Պէշէք. (ի Գանտիլլի պիտի հաղորդակցի ուրիշ շոգենաւի հետ (Ուրբ. օրերը Իսկ. պիտի հանդիպի) 41
11 22 Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Բաղչ. Պէյքօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 23
11 30 Իսկ. Գուզ. 11
11 45 Գալաթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. 34

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
11 30		11 50	
12 —		12 15	
12 30		12 45	7 10
1 —		1 20	8 15
1 30	7	1 40	9 5
2 —	8	2 15	9 50
2 30	8 20 Վ. փ.	2 50	10 15
3 —	8 50	2 45 Վ. փ.	10 30
3 30	9 30	3 20	10 30 Ֆերգ.
3 15 Ֆերգ.	10 — Ֆերգ.	4 45	11 40 Գզք.
4 —	10 25	4 — Ֆերգ.	11 —
4 35 Վ. փ.	10 45	5 —	11 30 Ֆերգ.
5 15	11 — Գուզգ.	5 15 Վ. փ.	11 30 Գզք.*
4 45 Ֆերգ.	11 — Ֆերգ.	5 35	11 50
6 —	11 20	6 35 Ֆերգ.	
6 30	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
—			6 25
11 30	7 —	11 50	7 10
12 15	8 —	12 15	8 20
1 —	8 20 Վ. փ.	1 —	9 5
1 45	9 —	1 45	9 45
2 30	9 30	2 15	
3 20	10 — Ֆերգ.	3 5	10 15
3 15 Ֆերգ.	10 15	2 45 Վ. փ.	10 30 Ֆերգ.
4 —	10 40	4 — Ֆերգ.	10 40
4 35	11 Ֆերգ.	4 30	11 30 Ֆերգ.
4 45 Ֆերգ.	11 10	5 15 Վ. փ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	6 15 Ֆերգ.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ օրերը եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 50 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
4 — » » (բացի ուր. է)
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)
1 15 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիրակի օրերէ
3 40 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի ուրբաթէ
10 10 Կամուրջէն Հարէմ անկէ Սալաճագ. (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ)
11 10 Կամուրջէն Հարէմ անկէ Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժամ. 10 30ին).

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՏԸԳԻՒՂ ՀԱՅԴԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գատըգիւղ Սիրքէճի
4 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 35 Սիրքէճիէն Գատըգիւղ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գատըգիւղ Իւսկիւտար

[illegible]